

ԴԱԹԻ ՆԱՅՈՑ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅԻ ԵՒ ՓԻԼԻԿԵԱՅ ՆՈՌՈՄՈՑ
ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԵՒ ՆՈՄՈՐԵԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԴՈՐԻ ԵՒ ՄՈՎՍԷՄԻ
ՔԵՐԹՈՂԻ ԽՆԴԻՐ Ի ՓԱՓԱԳՄԱՆ ԻՄԱՍՏԱՄԻՐԱԿԱՆԻՍ.
ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՔԵՐԹՈՂԱԿԱՆ ՏԱՌԻՑ ԸՍՏ ԱՅԲՈՒԲԵՆԻՑ,
ԲԱՆԱԿԱՆԱՊԷՍ Ի ԼԵԶՈՒՍ ԵՒ Ի ԽԱԲՍՍ ԵՒ Ի ՉԱՅՆՍ ԵՂԱՆԱԿԱՅ
ԵՒ ՅԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆՄՆ ԱՐՈՒԵՍՏ ԳԻՏՈՒՆ ԱՌՆԵԼՈՎ
ԶԸՆԹԱՅԱՂՍ ԶԿՆԻ ԼՈՒՄԱՅԻՂԶ ԵՒ ԲԱԶՈՒՄ ԱՐԵԳԱԿՆԱՅԵԱԼ
ԵՐԿԻՆ:

ՅԱՂԱԳՍ ՎԱՐԺԱՂԱԿԱՆ ՈՒՄՄՈՒՆՔ՝ ՄԱՆԱԲԱՆԴ, ՈՐԶ
ԶԵՐՄԵՈՒՆԴՆ ՍԻՐԱԲՈՐԲՈՔ ԳԹՈՎ ԶՆԵՏ ԵՂԵԱԼ ԻՄԱՍՏԱԿԱՆ
ԲԱՆԻՑ ԿՈՐՈՎԱՄԻՏ ՍԼԱՅՄԱՐ ԳԵՏԱՆԵՏԵԱԼՔ
ՅԱՆԴՆԴԱԲՈՒՂԽ ՎՏԱԿԱՇԱՐԺ ՅՈՐԶԱՆՍ ԿՈՒՏԱԿԱՅՆ Ի
ԽՈՐԽՈՐԱԽԻՏ^{1*} ԱՆԴՆԴԱՅԻՆՍ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ԱՐԱԳԱՇԱՐԺ
ՂԵԿԱՒԼ, ԱՆԴՆԴԱՅՈՑԶ^{2*} ՇՐԶԱԳԱՅՈՒԹԵԱՄԲ, ՃԳՆԱԽՆԴԻՐ^{3*}
ՅՈՒԶՄԱՐ Ի ԽԱՂՍ ՈՎԿԻԱՆԷ ՏԻԵԶԵՐԱՊԱՏ ԱՆԶԱՓ
ԽՈՐՈՒԹԵԱՆ ՆԱԲԱԿԻՆ, Ի ԽՆԴԻՐ ՅԱՆԿԱԼԻ ԱԿԱՆՑ,
ԲԱՂԶԱԼԻ ՄԱՐԳԱՐՏԻ, ՈՐ Է ՆԱՆԳՈՅՆ ԱՅՍ ԱՆԶԱՓ
ԲԱԶՄԱՊԱՐԳԵՒ ՇՆՈՐՆԱՅՍ, ԶՈՐ ԱՍՏՈՒԱԾԱԶԱՆՔՆ
ՏՊԱԴՈՐԵՅԻՆ ՄԵԶ՝ ԶԱՐԺԱԳԵՂ ԶԱՐԴՆ Ի ՇԱՆԱԲԵՏ
ԽԱՆԴԻՅՆ, ՅԱՆՆԱՏ ՔԱՂԱՔԱՅՆ, ՅԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ՄԱՏԵՆԻՅՆ,
ԶՈՐ Ի ՏԱՌՍ ՄԱՐԳԱՐԷԻՅՆ ԵՒ ՅԱՌԱՔԵԼԱԳՈՐԾ ՄԱՏԵՆԻՅՆ
ԱՄՓՈՓԵԱԼ ԻԲՐԵՒ ԶՆԱՄԱՊԱՅԾԱՌ ՎԱՅԵԼՈՒՉ ԾԱՂԻԿՍ Ի
ԶԱՆԱԶԱՆ ՆՈՎՏԱՅ ԿԱՄ ՈՐՊԷՍ ԶԳԵՂԵՅԻԿՆ,
ԶՊԱՏՈՒԱԿԱՆԱԳՈՅՆՍ ԶԳՈՒՆԱԳԵՂ ԱԿՈՒՆՔՆ Ի ՆԴԿԱՅԻՆ
ՄԵԾԱՆԻՍՏ ԱՇԽԱՐՀԷՆ Ի ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱՅՆ ՅՈԳՆԱՆԵՏ^{4*} ԵՒ
ԲԱԶՄԱԴԵԱՅ ՃԱՆԱՊԱՐՆԱՅՆ ՅԱՆԿԱՆ ՆԱՆԵԼ, ԶՈՐ Ի ԹԱԳՍ
ԹԱԳԱԴՈՐԱՅ ԵՒ ՅԱՐՏԱԽՈՒՐԱՆՍ ԹԱԳՈՒՆԵԱՅՆ
ԹԱԳԱԶԱՐԴԵՆ ՍԱԿՍ ՎԱՅԵԼԶԱՏԵՍ ԶԱՐԴՈՒՆ ԱՐՔԱՅԱՇՈՒՔ
ՊԱՏՈՒՈՅՆ

Այս¹ աղագաւ եւ սոքա² ի լուսակաւ տաւէն, ի ճարտասան³ իմաստիցն եւ ի Հոովմայ⁴
քաղաքէն բերեալ ընծայեցին մեզ զգիրս զայս, որ ունի զգոյացութիւն երկնի եւ երկրի եւ
զչափ որքանութեան երկրի⁵, զբարձրութիւն երկնից⁶, զխորութիւն անդնդոց, զթամարու-
թիւն րողմոց, զչափ մեծաթեւ երկրի⁷, զհամարս լեռանց, զորքանութիւն⁸ մեծամեծ գետոց,
զանջատումն լուսոյ եւ խաւարի, զգոյացումն լուսաւորաց մասամբք⁹ իրեանց, զքաղկա-

^{1*} Զիբ ՆԱՏ:

^{2*} Զիբ ՆԱՏ:

^{3*} Զիբ ՆԱՏ:

^{4*} Զիբ ՆԱՏ:

ծոյր^{11*} փայլածուք, առ մեզ երեւեալ⁵³ ժամանակաչափք. թիւ սորա⁵⁴ վերագոյն է⁵⁵, քան զամենայն թուոց: Եւ դպիր է սա ի մէջ ամենայն լծորդաց: Դա[յ]ն է արեգակն պայծառ⁵⁶ եւ լուսին շքեղագարդ: Դա[յ] է⁵⁷ աստղ ջափաւոր: Դա[յ]ն է դպրապետ ամենայն գովեստի, նախնի եւ⁵⁸ առաջնորդ բազմազան արհեստից⁵⁹:

Եւ⁶⁰ է մեզ ծանուցանող⁶⁰ զլինելութիւն զշնչականաց⁶¹ գեոնոց, թոչնոց, զազանաց, անասնոց, զշորքոտանեաց. զայս իսկ⁶² իմանամք բուսոց սեռից արիացուցանող ծովային ջրականաց⁶³ եւ ցամաքային աղաթեւահերձից^{12*64}, զորս ի հինգերորդ աւուրն եղեն, հրամանաւ Անեղին բոլսեցին զսոսա⁶⁵ ջուրք եւ երկիր:

Այս է զարութիւն գրերոյս⁶⁶:

Ջայն զար⁶⁷ վեցերորդին բերելով ի յայտ զաստուածային գործոց զկատարումն⁶⁸, զոր յառաջն սկսեալ եւ ի վեցեկեան աւուրն⁶⁹ աւարտեալ: Ջան զլինելութիւն նախաստեղծին նշանակէ զաշխարհաբար, որ ի դրախտին զարգացոյց⁷⁰: Սովաւ զարանան միտք ի յարուեստս զանազան⁷¹:

Էն է աղբիւր երթնավտակեան^{13*72}, Էն է⁷³ յորդաբոխ, յաւետաշարժ գլուխ, երթանց գրոց եւ արարչութեանց աւուրցն⁷⁴: Էն է⁷⁵ հանգիստ գործարկութեան⁷⁶ Աստուծոյ: Ի յէս զԷ դարն⁷⁷ իմանամք, որով բանին միտք ուսումնասիրաց եւ հմտանան յիմաստս⁷⁸:

[Ըթ]. Եկեսցուք Յուրմ⁷⁹ եւ բերցուք ի յայտ գորա⁸⁰ խորհրդոյս, վասն զի⁸¹ ունի յինքն բազում խաւսս՝ իմաստականս՝ առ ի պարզել զյատկութիւն լեզուի եւ բայի: Եւ այսպէս ասէ. ընդէ՞ր, ընդ ո՞ւմ, ընդ ո՞վ, ընդ ո՞ր, ընդ իս, ընդ նա, ընդ քեզ: Ջի ամենայն ժամանակք էին պարագային եւ ընդ տարրանան ընդ բնութիւն գոյս, ընդ հանութիւն եղեալս, ընդ ամենայն վայրս, ընդ ասպարէզս, ընդ ընթացս, ընդ շաւիղս: Վասն զի ասէ սահմանն որչափութեան է (7) դարուցն կշորդելով յառաջին միակէն մինչեւ ի կատարումն ունակութեան ութեկին: Այլ եւ զդէմս քերովբէիցն արտաբերէ գիրս այս՝ որք Ը (8) թեւաւքն թեւատարած թեւաւք սքաւեալ թեւապարին զաստուածային Աթոռովն, պարփակեալ⁸² պարփակին ասրաձեւ^{14*} աղովն, բակ առեալ աղասիրաշարժ^{15*} ընթացիւքն, այսր անդր անցանեն եւ հեռանալ ոչ կարեն, մերձ կան, եւ ոչ իշխեն նայել յԱնեղին փառսն⁸³:

Թոյն⁸⁴ իններորդ պարունակացն գեղափարեալ համեմատէ զմանիսն, որք ի ջրայարկին յառաջ սկսանին ի պարունակս ամմարմնականս հոգեղինացն յարաբարձրութիւնքն^{16*} մինչեւ ի քրովբէայարկ^{17*} վերնաբնակ պարունակին⁸⁵, յիններեակ փառաբանչացն ժողովարանն:

Այս⁸⁶ գրեմաւս իմացուք զամենայն թիւս:

Այս են⁸⁷ միտք գրերոյս⁸⁸ իննուցս հոլովմունք եզականացս՝ ա, բ, գ, դ, ե, զ, է, ը, թ:

Այսքան առ այս համառաւտաբար⁸⁹:

Դարձցուք ի կետ առաջին գրոյս եւ բուռն հարցուք ի սմա.

11* Չիք ՆԱՇ

12* Չիք ՆԱՇ (բայց՝ օղաթն, օղախերձիկ՝ ՆԱՇ, Բ, 1022):

13* Չիք ՆԱՇ:

14* Չիք ՆԱՇ:

15* Չիք ՆԱՇ:

16* Չիք ՆԱՇ:

17* Չիք ՆԱՇ:

Այբն անուն է Անեղիմ՝ եռաճիւսակ, միաշարժ⁹⁰, միայար, միակամ, անանգիւնական^{18*91}: Այբս այս զէութիւն բնութեան Երրորդութեան յանձնաս տարածանէ:

Բենն ունի զբղխումն Բանից բարբառական ի Հարե անապատապէս, բանա ի խոր-
 փորդս իմաստականս, զբացումն անդնդոց, զբղխումն աղբերաց⁹², զբաժանումն գետոց,
 որ անդնդաշարժ է⁹³ ի բերմանէն, Բենն⁹⁴ զբաղկացումն բնութեան բանաւոր գոյիցս⁹⁵ զեր-
 կու մասանց՝ զտեսականս եւ զիմացականս, յերկոսեանն ունի զիմաստս եւ զերկոսեանն
 կու մասանց շարայարեալ. երկու ընթանալիք, երկու շաւշափելիք, երկու փոտոտելիք, եր-
 կու լսելիք, երկու մերհակս, երկու դիտականս⁹⁶, երկու շտեմարանս ճշմարտաբերս^{19*}, եր-
 կու աղս՝ մի ջերմ եւ մի սառն ընթացքն:

Այս է դուզմաքեա իմաստ բենիս⁹⁷:

Գիմն գոյացումն է գեղափարեալ⁹⁸ բանիցն առ ի մմանէ⁹⁹ եւ զերից ատուրց զթիւսն ցու-
 ցանէ, որ յառաջ քան զարեգակնն եւ զլուսինն էին, զերրորդ անձնատրութիւն Սուրբ Եր-
 րորդութեան: Երեք կէտ են ի¹⁰⁰ փոլովսն, եւ այսպէս բաժանեն. զվերնակէտն, զմիջնակէտն
 եւ զստորակէտն¹⁰¹: Եւ զերից գոյացականացն¹⁰² ոտոգմունս. զանբան սեփիցն եւ զբանա-
 կանաց եւ զանմարմնոց, երկնի եւ երկրի եւ դրախտին: Եւ այլ եւս թիւս ժամանակաց ջրովս
 այսու իմանան, եւ բաժանեն գրամարտիկոսքն եւ իմաստասէրքն:

Դայն է քառեակ մշտաբոլիս, ար արեգակնաբեր, քառանգեան սեղան, խաչին մման-
 եալ, աղբիւր չորեքվտակեան, եղանակաց տարերց բաժանաւոր, տրապեզ սրբութեան:
 Դայն ունի զչափ աշխարհիս կողմանց, զեղեմաբոլիս գետոց, զչորից սեանց, զաշխարհա-
 բարձ^{20*103} փողմոց^{21*} եւ զքառս քառից:

Եչն երագահաս է, սրաշաւիղ^{22*} է, Եչն արիմացն պատմաւոր, ատուրց արարչութեանցն
 պատմագիր, հինգ զգայարանացս սկիզբն. Ե(5) հագարեան դարուցն աւարտ, զալստեան
 անճանելոյ Բանին պատճառ, արիմակ հրաժարելոցն, զաչս ի վեր համբարձեալ, Ե(5)
 արիմացն պատմաւոր, որ ի մեզ իսկ են¹⁰⁴:

Ահա¹⁰⁵ տեղի դպրի բանալի: Այբն է բոլորիս, որ ունի զմեկնութիւն Եչիս¹⁰⁶:

Ջնախառնարն լինելն եւ զկատարումն երկնի եւ երկրի զարդոյ¹⁰⁷ իւրեանց մշանակէ.
 զպատրանս կողածնին, զորոշումն ի դրախտէն, զվեցարեալ գործոց լինելութիւն: Ջայն
 զարութիւն է ամենայն իմաստասիրաց:

Էն զաբաթ արարչութեան մշանակէ, եւ զԷ(7) երրորդ պարունակացն, Է(7) արեր
 արարչութեան, Է(7) դար կենցաղոյս, Է(7) գաւտիք արեգականն, Է(7) աղք՝ վարիչք ամ-
 պոց¹⁰⁸, Է(7) աստղ մշանացոյցք, Է(7) մասն յարեգակն, Է(7) մասն յարարածս. զչորսն
 մահկանացուք եւ Գ (երեքն)՝ անմահ¹⁰⁹:

Այս¹¹⁰ է միւթք էի:

Ըթն՝ զԸ(8) սիւնս խորանին, որ ի հնումն, եւ զԸ(8) արեալ թլփատութիւն, զԸ(8) երրորդ
 հանդերձեալ կեանքն, եւ Ը(8) փոգիք ի տապանին, ձայնն ի յԸ(8) բաժանի, Ը(8) կանոն
 սաղմոս, Ը(8) գործողայս, Ը(8) տան Ծննդեան եւ խաչին: Յետ Ը(8) ատուր առնու զՊետրոս

18* Չիք ՆԱԿ:

19* Չիք ՆԱԿ:

20* Չիք ՆԱԿ:

21* Վմմր. Մրթ. ԻԴ. 31: Մրկ. ԺԳ. 27:

22* Չիք ՆԱԿ:

[և զՅակովբոս եւ զՅովհաննէս ել ի լեռն կալ յաղաթ], Ը (8) էին, զոր [°] Տէրն յետ [°] յորաքն փակելովք, Ը(8) [°] զէնն, Ը(8) բաժանեն զբանն, Ը(8) անկ[°] յանի աղ:

Դարձալ¹¹¹ դարձցուք ի մոյն խորհուրդս եւ բուն հարցուք զերրորդ պատճենէս¹¹²:

Գիտելի¹¹³ է, զի է ի գիրս, որ արուական է¹¹⁴ եւ որ իզական է: Արական է յաղագս արիւթեան եւ իզական՝ սակս բազմաբեր¹¹⁵ բանից: Երեք ոմն ունելով յինքեան¹¹⁶, զմեկն՝ սեւ, զմեկն՝ կարմիր, զմեկն՝ կանաչ: Այս զհայրական եւ զորդական եւ զհոգիականն ցուցանէ զյատկութիւն¹¹⁷: Սեւն ցուցանէ զՀար անհասութիւն¹¹⁸, վասն զի «զԱստուած ոչ որ ետես երբեք, բայց Միածինն»^{23*} յաղագս դժուար առագաստ յարկին¹¹⁹: Եւ դարձեալ ցուցանէ զպատգամաւորս մորին զդասս մարգարէիցն¹²⁰, որ իբրեւ զագոստս ի տանն Իսրայէլի հնչեցին սեւ եւ տխուր զգեստութիւն: Իսկ կարմիրն զՈրդոյն արտաբերէ զաւրիմակ, որ մերաւսէս բնութեամբս¹²¹ հնձանակոյս եղեալ կարմիրավառ¹²² զգեստաւն դիմեալ յեղովմայ, զոր ի կողէն ելեալ շիրք կայլակնացնող արեամբն^{24*}¹²³: Դարձեալ եւ վկայք մորին սուրբ առաքեալքն եւ մարտիրոսքն մերկեալ ի մոյն Հոգին իբրեւ ի հոյս կարմրավառ արեամբն իւրեանց մահատակեալ զհոգիսն կարմրացուցին արեամբն իւրեանց շալախմամբ, եւ բովանդակ տիեզերս մարմնով եւ արեամբ Տեառն մորոգեցան: Իսկ կանաչն զՀոգոյն լցումն ցուցանէ, որով առաքեալքն ի վերնատանն լցան, իբրեւ զամպս¹²⁴ ցաւոր վ լցեալ հոսեցին երկիր՝ վայելչացուցանելով կանաչացեալ բուսով, որք զհրաքանչիւր շնորհսն ընկալան, որպէս զծառս ի գնացս շուրջ զպտուղն ի ժամու տան եւ սաղարթն կանաչացեալ զունակս զունակս եւ մի՝ թափեցի¹²⁵: Բազում եւ այլ ինչ մշանակէ զբուսոց վայելչութիւնս, որ ի Հոգոյն ակնարկութենէ զեղան¹²⁶ յերկիր: Այլ եւ զծովական բնութիւն կանաչատես եւ զերբքն, զոր ի Հոգոյն մերգործութենէն ուսաք:

Այս է պարծանս գրեմոյս:

Իսկ Բենն զՈրդոյն զայուստն մշանակէ զգլուխն ի խոնարհ ունելով, զանճառ մարմնաւան ի Կուսէն, զխոնարհիւն ի Յորդանան, զձեռնադրիւն¹²⁷ ի Յովհաննէ: Եւ յետ այնր ի խաչին խոնարհեցուցանել եւ ի գերեզման եւ ի դժոխս¹²⁸:

Իսկ Գիմն զերկնային եւ զերկրային եւ զատորմային կէտս արկանէ ի Լիրտ զլիտյ մորա. զԲ(2) իրաց բերէ զմանութիւն. առաջինն՝ զմեղանչականացն հոգոց, որք անլուծանելի արկանին ի գեհենն եւ ոչ զերծանին, իսկ երկրորդն զարդարոցն զաղախարէ զհամեմատութիւն, որք յամրածածոկ փարախ արքայական հարսաւանցն արեղեալք ուրախաւան եւ զուարճացեալ ցնծան¹²⁹:

ԴԱՐՁ[Յ]ՈՒՔ ԱՆԴՐԷՆ Ի ՔԵՐԱԿԱՆ ԱՅՐԻՍ ԵՒ ՄԿԻԶԲՆ ԱՐԱՍՅՈՒՔ ԱՅՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ՝ ԴԱԹԻ ՓԻԼԻՍՈՓՈՅԻ¹³⁰

Ամեղանելին Աստուած¹³¹: Ամարատապէս գլուխ: Ամկորովելի: Ամտուեր, Ականակիտ վտակ: Ամհատ: Առաքինութեամբ վարք: Աղբիւր յորդահոս ընդ բնա¹³²: Ապա բանի¹³³, իսկ ամենեցուն յոյս: Աստամար ծագեաց մեզ¹³⁴ արեգակն ի բարձանց¹³⁵ արդարութեան: Ամեղդ ի Հարե անճառելոյ¹³⁶: Ամհաղ ի բարձրութեան: Արգաւանդ երկիր պտղաւից¹³⁷:

^{23*} Յովհ. Ա 18:

^{24*} Տե՛ս և Հմմտ. Եսայի ԿԳ 1:

Անջրպետութեամբ էակացեալ¹³⁸: Արփոյն հասակ առորոհեան¹³⁹: Ապաստանի տուն
աարտուցելոցս¹⁴⁰: Ապաւինի տեղի յուսացելոցս¹⁴¹: Ամրութեան պարիսպ: Աշտարակ
հզար: Անեղաշէն յարկ: Անեղահրաշ^{25*} յոյս: Անգրուակ^{26*142} եղանակաց¹⁴³: Անշառաւե-
դիկ կացելոցն: Անեղատունկ^{27*} արմատ: Արմաւեմի բարձրագոյն: Անհատ ճառագայթ:
Անտուներ լապտեր: Անձեռագործ տաճար: Անմիթադրեալ¹⁴⁴ խորան: Անհրակէզ^{28*} մո-
րենի: Արարչագործ եղեմ: Անեղատունկ ողկոյզ: Անտառախիտ լեռոն: Անդատտան
պողաբեր: Ապահով եղել¹⁴⁵ ի չարեաց: Ապրեալ¹⁴⁶ ի յախտե¹⁴⁷: Ապեմիագն ի սիրոյ:
Ազնուական սրտի¹⁴⁸: Ասպարապետեալ^{29*149} գտար: Աստուածագան¹⁵⁰: Աստուածարեալ:
Աստուծով զարացեալ: Անճառ: Առատապէս: Անպատում: Ահաւոր: Անհաս: Անքնին¹⁵¹:
Անգննելի: Անպարունակելի: Անպարագրելի: Անյաւ¹⁵²: Անշիթ¹⁵³: Անշառաւիելի¹⁵⁴: Ան-
ժամանակ¹⁵⁵: Անկատարած: Անեղ: Անկիզբն: Ամենագար: Ամենակալ: Ամենագէտ¹⁵⁶:
Ամենատես: Ամենակարաւ: Ամենաստեղծ: Ամենաքանչ: Ամէնիմաստ: Ամենապարզեւ:
Ամենախաղաց¹⁵⁷: Այսար ընդ վերին զարսն: Այսար զուարճացեալ: Այսար զհրաշալի:
Այսար զարմացեալ: Այսար ուրախանա¹⁵⁸:

Այս են իմաստք *Այթիս*¹⁵⁹:

Բնութիւն բարի¹⁶⁰: Բոլորից պատճառ: Բազմագան պատիւ: Բիրաւոր սեռիցն: Բանա-
ւոր պաշտան: Բարեւես հասակ: Բազմագոյն ծաղիկ: Բուրաստան վառեալ: Բուրմամբ
զանազանեալ: Բիրաւոր բանականացն: Բիր բարեաց պատճառ: Բանալի բանատրացս:
Բանաւոր գեմունք¹⁶¹: Բարոյից բղխումն: Բարունակ բարի¹⁶²: Բարիահրաշ^{30*} յոյս: Բեղմ-
նաւետ^{31*163} երկրին: Բարի անդաստան եղեալ: Բազմահոյլ սեռիցն: Բազմաշոկ^{32*164} հաւ-
տիցն: Բոլորից պարծան: Բոլորեալ պսակս: Բանալիք դրախտին: Բանաւոր հաւտիցս
եղեր: Բարի եղեր¹⁶⁵, բարեբար հովիւ: Բերկրեալ ցնծա այսար: Բազմութիւնք վերնոցն:
Բիրաւոր զառիւք գտալք¹⁶⁶: Բուսուցին¹⁶⁷ ի մեզ շնորհս: Բարբառ հոգեւոր հնչեալ¹⁶⁸: Բար-
բառ փողագոչ¹⁶⁹: Բացաւրք¹⁷⁰ երկնային դրան¹⁷¹, բաժակ քաղցրահամ: Բաժանեալ
զվտակս ի ծովէ: Բացումն¹⁷² անդնդային: Բղխումն յորդաբոխ: Բացաւր եղեր մեզ ի
կեանս: Բարեաց տուաւին մերոյ: Բարձրացեալ ի բարձունս: Բարեբարութեամբ Քոյ
նայեա¹⁷³: Նայեալ Բազմիմաստ, քննութիւն¹⁷⁴: Բովանդակող ամենայնի¹⁷⁵: Բազմահանճար
իմաստիւք¹⁷⁶: Բեղմնաւոր գունակք¹⁷⁷: Բարեբարոյ մտաւր¹⁷⁸:

Այս են¹⁷⁹ միւրք իմաստից¹⁸⁰ *Բեմիս*¹⁸¹:

Գերազանցեալ յոյս. գեղապանծ արփոյն տեսաւ: Գումարեալ հրաշիցն: Գերագոյն
զարացն: Գերապայծառ դասուցն: Գեղեցիկ տաղաւար: Գարուն զուարթալի: Գառնիք
անարատք: Գրաւեալք¹⁸² ի յերկինս¹⁸³: Գեղեցիկ հրմմունք: Գուշակել զշնորհս: Գերունա-

25* Չիք ՆԱԿ:

26* Չիք ՆԱԿ:

27* Չիք ՆԱԿ:

28* Չիք ՆԱԿ:

29* Չիք ՆԱԿ:

30* Չիք ՆԱԿ:

31* Չիք ՆԱԿ:

32* Չիք ՆԱԿ:

կան¹⁸⁴ փառաք: Գերադրական բանիք: Գոյն գերազանցեալ: Գահույս¹⁸⁵ արքունական: Գեղեցիկ անաթ: Գարունաբեր բոյս¹⁸⁶: Գառն ամանդ ցուցար: Գառն ամարատ եղեր: Գաբրիելեան անտեալք: Գաբրիելեան փողովն: Գնդաձեւ երեսուն¹⁸⁷: Գունակազարդ ծաղիկ: Գունատր վարդից:

Այս Գիշիւս գեղազանի եւ գիտուն առնէ զիմաստունս¹⁸⁸:

Դայիւն դաւանէ զխորհուրդս քո անդ բան¹⁸⁹: Դատաստան ծաղկեալ: Դարան ամրութեան: Դուռն կենաց մտից եղեր: Դոռնեալ դրդմամբ¹⁹⁰: Դուռն լուսոյ բացեալ¹⁹¹: Դատադական ատենին: Դու բացաղ եղեր դրախտին կենաց: Դու առաջնորդ եղեր մեզ: Դու ախոյեան յաղթաղ գտար: Դու սուսեր արիւնաստր¹⁹²: Դու ռաճ մաքրափայլեալ: Դու պարիսպ ամրութեան: Դու պսակ պարծանաց¹⁹³: Դու նորատունկ արմատ: Դու բուրաստան ծաղկեալ¹⁹⁴: Դաւանեալք¹⁹⁵ ի լոյս: Դասակցեալ սրբոցն: Դիգութիւն շիջաւ: Դիք խաբեցան:

Այս եւ իմաստք Դայիւ¹⁹⁶:

Դարձցուք Եջին զարմանալի հրամանատրութիւնքն թէ զորպիսի բանս յեղեղէ եւ¹⁹⁷ եղանակէ: Երկնային քաղաքին հանդիսարան¹⁹⁸: Երկնային¹⁹⁹ դուռն: Երկնային աւանդ²⁰⁰: Երկնահրաշ կեանս: Երկնափառ տեսիլ: Երանաւտ կոչմամբ: Երանելի յուսովն: Երկնանման լոյս²⁰¹: Երջանկացն դասքն բերկրին²⁰²: Երրորդութեան տեսողք երամ երամ զաւրացն²⁰³: Երգաբանեալ²⁰⁴ լրմամբ²⁰⁵: Երագաթոյն²⁰⁶ եղեալ յաղս երածշտական ձայնի: Երբեալ²⁰⁷ տառիցն անուանեալ: Եղական²⁰⁸ հասակաւ: Եկալք ի տեսիլ նորահրաշխ: Եկալք ի լոյս: Եղիցուք փառաբանիչք Տեառն²⁰⁹:

Այս է սակաւ իմաստք Եջիւ²¹⁰:

Եւ²¹¹ Զայիւն զարացիր յերգս աստուածաբանականս, զոր ծանուցին մեզ իմաստունքն Թորգոմայ²¹²: Զարութիւն հզար²¹³: Զարեղ մահատակ: Զարդարեալ փառաք: Զանազան փայլմամբ²¹⁴: Զամենախնամ սիրովն²¹⁵: Զատենական²¹⁶ հանդէսն: Զահաւոր ձայն լուեալ: Զահագին զբարբառն: Զանետաբեր ուրախութիւն: Զանազանեալ մեծազանութեամբ: Զեղկելի զձայն լուան: Զարեղապէս վանեալք: Զահագին զմարտն: Զառարեալս ի բաց դմելով: Զանցաւորս մերժելով²¹⁷: Զապականեալսն նորոգել: Զանաստուեր լոյսն: Զարփիական զճաճանչն²¹⁸: Զարդարափայլ^{33*219} տեսեալք: Զաստուածակոխ երկիրն: Զանպակաս ուրախութիւն²²⁰: Զանաղտ տանջանքն²²¹: Զդառն ողբումն մեղաւորաց:

Այսչափ է զարութիւն Զայիւ²²²:

Հիւն²²³ էակցէ զխորհուրդս²²⁴ քո ի կարգ բանի²²⁵: Էրագաշարժ բանիք: Էրբեալ անուամբն Տեառն: Էղանակելով զերգս երգով: Էական Բանին պատմող: Էրեւեալ սրբոցն ի մարտս²²⁶: Էրբեմն²²⁷ որպէս Եայիաս գոչէր: Էրկնանման տաղաւար²²⁸: Էրկնահող սեռիցն գումար: Էրգողական հնչմամբ: Էրգաբեր աշխարհիկս²²⁹: Էրգեմք եւ մեք քաղցրաձայն եղանակաւ²³⁰: Այս չափաբերական յաղագս Հիւ²³¹:

Ընդիւս ընդարձակեցի²³² բանս յիմաստ տառիս²³³: Ընդ բնաւին գոյնս գոյից²³⁴: Ընդհանուր եղեալ: Ընդ ոգնախումբ ժողովսն սրբոց²³⁵ ձայնի²³⁶: Ընդ երջանկաց զուարթոցն²³⁷: Ընդ սրբոցն բազմազանից: Ընդ զարս հրեշտակաց: Ընդ հոգեղինաց դասուցն: Ընդ

հոյլսն հրակերպիցն: Ընդ հրաբուն զարացն: Ընդ գերադրական սուրբսն²³⁸: Ընդ բիրատոր բանական: Ընդ կատարումն սրբոցն:

Այս է սակաւ իմաստութիւն [Ը] եթիս²³⁹:

Թողիւն թվէ զբանս իմաստական թագիս²⁴⁰:

Թագաւոր փառաց: Թագադիրապետ^{34*} թագից²⁴¹: Թագազարմից²⁴² զարդ: Թուպեալ^{35*} ի²⁴³ շնորհաց: Թեքեալ²⁴⁴ հանճարով: Թաւթափեալ²⁴⁵ զմեղս: Թաւախիտ անտառ: Թիմաբեր²⁴⁶ շաղախ: Թանձրացեալ խաւարն: Թմբրեալ²⁴⁷ ի մեղս: Թաւալեալ յախտս²⁴⁸: Թողութիւն հայցեմք: Թխացեալ մեղաքս: Թերես թափեցոյք զթարախս չարեաց²⁴⁹: Թողեալք²⁵⁰ զկենցաղս: Թափեալք ի յանցաւորէս²⁵¹:

Այս են տառք առաջաբանութեան Դաւթի փիլիսոփայի շարակարգեալ²⁵² բանիս ինձերեակ տաղի գրիս²⁵³:

Եկեցոյք ի պատճենս Փիլիկեայ²⁵⁴ եւ բոլուն հարցոյք զԷ(7)երորդ²⁵⁵ բանաւորութիւն տաղիցս²⁵⁶:

Ժէին ժողովէ զբանս իմաստից²⁵⁷ եւ ասա. Ժամանակ լրման եհաս²⁵⁸: Ժողովել ժամանցոյք²⁵⁹, ժամանեալք ի լոյսն²⁶⁰: Ժառանգեալք²⁶¹ զկեանսն²⁶²: Ժիր մշակք անպարտելիք²⁶³: Ժովկալեալ ի փորձս: Ժողով առհասարակ: Ժամադիր պայման: Ժամադասեալք^{36*} ի մարտս²⁶⁴: Ժողովելով զմեզ ի կեանս: Ժամանակակէտ սահմանի²⁶⁵:

Այս²⁶⁶ է բանս իմաստասիրական կարգեալ ի գլուխ Ժէիս: Եւ այլ բազմազան խորհրդով բանաւորի Ժէս²⁶⁷: Առ Մովսէսի²⁶⁸ ի քարեղէն տախտակս մատենագիր եղեալ²⁶⁹ մատաւն Աստուծոյ, զոր տպաւորեալ ի մմա²⁷⁰ տուաւ Իսրայէլի ի գգուշութիւն Ժ (10) պատգամս²⁷¹: Այսպէս. առղնագործ խորանն Բեսելիէլի նոյն չափս՝ Ժ (10) պտտնադոն պատրաստեալ ի նոյն խորանն^{37*272} զմարմին²⁷³ Քրիստոսի բերէ զարինակ Ժ (10) անդամոցն:

Եւ արդ, այսպէս²⁷⁴ իմաստասիրական գիրս այս բազմահաւաք արինակաւ կարգեալ է ի խաւսս եւ յիմաստական բանս²⁷⁵: Սովաւ ժողովին քերթողական արհեստք ի շինութեան պիտոյից գովչաց տաղից, յերգս²⁷⁶ գովասանական ժիր է սա ի բերել զամենայն բանս ի միտս վարժաւոյց յարհեստս քերթողական²⁷⁷:

Ինքին իմացիր եւ հնչէ զքնարն արհեստիս²⁷⁸: Ի սէր կապեալ: Ի բարութիւնս նորա յեղեալ²⁷⁹: Ի հորդորմունս բարիս²⁸⁰: Ի կարգս եւ ի բանս երգողաց: Ի յերկնային հոյլսն: Ի սեռս հրակերպիցն: Ի յանգրտական ի փառսն: Ի ժողովսն անմահիցն, ի ջոկս քաջահաւատիցն, ի բուրումն ծաղկանցն²⁸¹:

Այս է տառ գրիս ի նոյն խաւսս²⁸²:

Հիւնդուն լցիր²⁸³ եւ լուսաւորեալ՝ իմաստիք սորա²⁸⁴: Լնուլ զմիտս քո շնորհիւ: Լուսաւորէ արեգական: Լոյս համապիտո: Լինելութեան շնորհք: Լուսաբեր տարերք²⁸⁵: Լոսերան²⁸⁶ շափղ: Լոյս բարեբուն ջահից: Լոյս հրաշաքորբոք: Լեառն պարարտապտուղ²⁸⁷: Լեառն ամենալից²⁸⁸: Լուսանշոյլ ծագումն²⁸⁹: Լոյս արփիագան, լուր երկնաւ հնչաւ²⁹⁰: Լերանցն մմանեալ, լրացուցանաւ լրմանց, լրմամբ լուսանկար²⁹¹ լցան այսաւր շնորհիւ²⁹²: Լուր մեզ

34* Չիք ՆԱՇ (թերևս գոյացել է «թագադիր ասպնկ» ձևից):

35* Չիք ՆԱՇ:

36* Չիք ՆԱՇ:

37* Տևս Գ Թաւ. է 38, 43:

անբաւ, Բարերար²⁹³: Լցաք²⁹⁴ անբաւ լուսով: Լնուլ արիմացն²⁹⁵: Լեառն վիմածին: Լար ճշմարտութեան: Լուսոյ բաժանորդ²⁹⁶: Լուսատիպ հասակ: Լամջագեղ²⁹⁷ տեսակ: Լամջ կամարաձեւ: Լիապատար²⁹⁸ ողկոյզ: Լապտեր լուսեղէն: Լի ամենայն լուսաւոր բանիւք: Լուր երկիր պայծառ²⁹⁹: Լուա զքէն, լուր ինձ, Տէր ամենակալ³⁰⁰: Լուր մեզ աչաւոր³⁰¹, Աստուած:

Այս եւ տաղը **Լիմիս**, լուսաւոր բան ունելով³⁰², որ լուսագարդ պատմութեամբ լուսաւորէ զմանունս³⁰³, հոգեւորս շարժմանց³⁰⁴ ի լերգս, եւ սովաւ շարժին լեղեղմունք³⁰⁵ ժամանակաց, վասն զի սալ է պարագայում հրեղէն տարերց եւ կտակ³⁰⁶ պատմութեանց³⁰⁷ աստուածեղէն հրաշից:

Խէին³⁰⁸ խորհրդաբերին ամենայն մտաց բանալիք³⁰⁹ ի խորհուրդս³¹⁰ իմաստական հանճարոյ³¹¹ եւ գիտութեան³¹²:

Խորան երկնային: Խարիսխ հաւատոյ: Խորհրդանոց³¹³ հանճարոյ: Խանութ շահաւէտ³¹⁴: Խնճոյս ուրախութեան: Խրախճանաւէտ խորհուրդ: Խորհուրդ կենաց³¹⁵: Խորհրդով կանմահին³¹⁶: Խորխորատ մեղաց: Խորխորախիտ վտակ: Խորաստոյզ ծովու: Խանդակաթ³¹⁷ սիրով: Խառնեալ ի լոյս: Խոտեալք ի չարէ: Խաչակրան ճգնութեան: Խաչակից գոլով սրբոց: Խառնամբն ի լոյս: Խանդացեալ³¹⁸ բերկրին: Խափանել զմահ մահուամբ³¹⁹: Խաւսեցաւ Աստուածորդովն: Խորաստոյզ խաւար: Խազմարար սեռիցն: Խուժադուժ ցեղիցն³²⁰: Խանդաղատական սիրով: Խառնէ: Խառնալարէ³²¹: Խառնուած³²² հողեղինաց, լէր³²³ վերագոյն:

Այս եւ բանք հմտական **Խէիս**³²⁴:

Մաին³²⁵ ծագէ զշնորհս խնդրողաց հանճարոյ եւ գիտութեան³²⁶:

Մաւալին պարգեւ³²⁷: Մովանան շնորհք³²⁸: Մագել մեզ³²⁹ զփառս, զոր ծանուցին մեզ զանեղ բանէն³³⁰: Մերք մարգարէիցն: Մառ կենաց դրախտին³³¹: Մագաւղ շնորհաց: Մագումն արփենից: Մորումն հոգեւորական: Մայրատաշ վէմ: Մայրաբոխ³³² արմատ: Մարաւի երկիր: Մովային³³³ ծաղիկ: Մաղիկ վարդենոյ: Մով ծիրանատես³³⁴: Միրանագոյն երբն: Մովահերձիկ լաստ: Մովահերձիկ³³⁵ վտակ: Մերատիպ հասակ: Մովաշարժ եղեզ³³⁶: Մաւալեալ զլոյս³³⁷: Մաղկածագ³³⁸ արփիցն: Միծոռնք բանաւորք: Մովացեալ մեղաւք: Մանրացեալ բեռամբ: Մովացեալ ջանիւ: Մերացեալ յախտէ³³⁹: Մնկեալ խոնարհին³⁴⁰: Մագէ ինձ զլոյս: Մագաւղ շնորհաց բանաւոր³⁴¹, ծառայիս քո:

Այս գիրս, որ է **Մալ**, թագաւորական է եւ բանաւոր միտք կարգեալ³⁴²:

Կեթին³⁴³ կանգնէ զբանս ճարտասանականս կորովակի բանիցս³⁴⁴:

Կարկիչ հերձուածոց: Կարապետ կենացս: Կերպարան լուսոյ: Կարգ գովելի: Կամար լուսագարդ: Կամակատար կամք³⁴⁵: Կամաց քոց կցորդեալ³⁴⁶ եղէն: Կապակցեալ սիրով: Կատարեալ զընթացս: Կացեալ լատենի: Կատարեալ զհանդէս: Կոհակք բարձրագոյն: Կոչումն շնորհաց: Կատարումն առաքինութեանց³⁴⁷: Կապանաց լուծիչ եղեր: Կամաւ եկեալ ի խաչ անմահն³⁴⁸: Կուտակակոխ³⁴⁹ ալեալք³⁴⁹: Կառավար ամբիժ եղեր³⁵⁰: Կէտադիրն³⁵¹ պսակ³⁵¹: Կառաձեւ^{40*} տեսիլ յայտնեալ: Կառանշան սանդուխք³⁵²: Կենաց կառուցմամբ³⁵³:

38* Չիր ՆԱՏ:

39* Չիր ՆԱՏ:

40* Չիր ՆԱՏ:

Կենաց տոտալիզմ մերոյ: Կենածին³⁵⁴ Բանին: Կենակից վերնոցն: Կամարակապ մնան: Կո-
չաղ ի կեանս կենաց: Կանաչագգեստ հասակ: Կապուտակ երեսմամբ³⁵⁵, Կարկեհան
ակունք: Կաշառս իրաւապետին³⁵⁶: Կամակոր³⁵⁷ մտաւքս իմ: Կործանեալ եղէ ի կենացն:
Կորստեամբք անգիտ³⁵⁸: Կենդանարար Փրկիչ: Կենագործես եւ զիս, Տէ՛ր կենագործ
գալտեամբդ Քո: Կեցուցանել զանձինս³⁵⁹ մեր: Կերպարան եւ կնիք: Կենդանարմատ
փայտ³⁶⁰: Կենդանաբաշխ կերպ: Կենդանատեղծ գործ³⁶¹: Կենդանարար: Կենդանածին:
Կենդանագործ: Կենդանատու³⁶²: Կոփորից³⁶³: Կոփորոք: Կոփէ: Կոփեսցես: Կոփեմ: Կարես
առնուլ³⁶⁴: Կալ տուր: Կա շնորհս անճառս:

Այս է իմաստ *Կենքս*³⁶⁵: Տուր զհաւանական մտացս յաժարութիւնդ³⁶⁶, զոր ուզես:

*Հոյիւ*³⁶⁷ համբարձ³⁶⁸ զմիտս քո, ի գերակայ իմաստ քերթողական տառիս³⁶⁹:

Հանճարով թեքէ: Հոգով զարացեալ: Հողագնացս պարծանս: Հասակ արփագեղ³⁷⁰:
Հանճար իմաստնոց: Հեղինակ հոգոցն անմահիցն³⁷¹: Համատարապ արփոյն ձեռի³⁷²: Հա-
մեղանճաշակ պտուղ³⁷³: Համասփիտ լոյս: Հասեալքս ի լոյս: Հանդիպեցաք³⁷⁴ շնորհացս:
Համանմանեալ վեհիցն: Հրաբուն³⁷⁵ սեղիցն: Հրակերպ³⁷⁶ ճառագայթ³⁷⁷: Հասումն շնոր-
հաց: Հաւանեալք³⁷⁸ հասին: Համբերական անձամբ: Հրագէն³⁷⁹ սուսեր: Հրակերպ³⁸⁰ ճա-
ռագայթ: Հրաշք հրեշտակացն: Հերքեալ վանեցին զմարտն³⁸¹ հակառակողին³⁸²: Հանդուր-
ծեալ ոգով³⁸³ հասին աւետեացն: Հանդիսի վարուք³⁸⁴: Հանդիսիլ³⁸⁵ ի լոյս: Հրատոյգ³⁸⁶ մի-
գովն: Հրահոս ամպով: Հուր կիզանողական³⁸⁷: Հայրաստեղծ³⁸⁸ ձեռամբն: Հաստէր նախա-
հայրն: Հաւասար լիներ: Հրեշտակացն դասուցն³⁸⁹ հաստատեալ անեղն³⁹⁰: Հրամանաւ
իւրով: Հայրաստեղծ գործախոսն: Հրամայեալ մարդոյն՝ գործել եւ պահել: Հայեցեալ³⁹¹ չա-
րին: Հնարիւքն իւրովք³⁹²: Հասեալ ի³⁹³ հերքումն³⁹⁴: Հար նախաստեղծին: Հանէր ի դրախ-
տէն: Հողամաչ առներ: Հրամանաւ իրաւ: Հայրական խնամովն³⁹⁵: Հայր Տէր գրացաւ:
Հասեալ ի խնդիր³⁹⁶: Հար նախաստեղծին: Հաստատէր զմահ: Հար մեղուցելոյ: Հրաւի-
րէր³⁹⁷ յերկինս: Հանեալ յերկրէս³⁹⁸: Հերքէր չար³⁹⁹ բանսարկուն: Հրամանաւ Տեառն հալա-
ծէր, մերժէր: Որ զհին խորհուրդ հայցէր գերազանց գտանէ եւ բազում իմաստիւք լնու⁴⁰⁰:

*Ձային*⁴⁰¹ ձանձրացո զքնութիւն մտացդ եւ բազմամեայ աշխատութեամբ ձեւացո
զքեզ ի գործ իրիդ եւ յառնեն խորհուրդք քո յիմաստ բանիս⁴⁰²:

Ձայն երանաւետ գոչման⁴⁰³: Ձայն աւետաբեր: Ձայն խորխորախիտ: Ձեական իմաստք:
Ձայն խանդաղատական⁴⁰⁴ եհաս: Ձե արուեստական: Ձե անչափութեան: Ձեւացան⁴⁰⁵
պարգես: Ձրեցան շնորհս: Ձայն երամից վերնոց⁴⁰⁶ երգեն⁴⁰⁷: Ձեւացեալ ի յաղս: Ձայնա-
գոչ բարբառս: Ձայնի վերահնչեն⁴⁰⁸ երգս: Ձագ⁴⁰⁹ նորափետուր: Ձայնաթոնիչ գոչմամբ: Ձե-
ւացեալ ընդ ամպս: Ձայն⁴¹⁰ արկեալ միմեանց: Ձայն ուրախութեան միշտ աւետարանեն
մարդկային սեղիցս: Ձայնեալ գումարտականաց⁴¹¹: Ձայն բարբառոյ: Ձայնի ցնծութեամբ:
Ձաղկ երկրաբոյս⁴¹²: Ձաղկ Լիբանանո: Ձաղեալ⁴¹³ պատժեցան: Ձախադասն⁴¹⁴* ողբան:
Ձախակողման լան: Ձայն ողբերգական: Ձայն ներքողական⁴¹⁴: Ձայն գովասանական:
Ձայն երաժշտական⁴¹⁵: Ձե ուղղական⁴¹⁶: Ձե հոլովական: Ձե պարզական:

Որ ընթանայ զհետ իմաստութեան

Ձայիս հասանէ անհաս զիտութեան⁴¹⁷:

Ղաթիւն⁴¹⁸ ղամպարէ զհանճարս⁴¹⁹ անաղատ⁴²⁰ լուսովն պայծառանաս:

Ղեկաւար հմուտ: Ղեակ⁴²¹ հոգեւոր: Ղոմբիական մարտ: Ղուգական⁴²² ծաղիկ: Ղեակ ճշմարիտ: Ղեակ ծովահերձ: Ղեակ բանատր: Ղոմբիական⁴²³ լեռն: Ղովտայ վայելուչ: Ղաղական ժողով: Ղաղեալք⁴²⁴ յահէ: Ղաղանջիւն⁴²⁵ անպիտան:

Ղատն եւ **Լիւնն** զմի խորհուրդ արտաքերեն, վասն զի զլուսոյ խորհուրդ արտայայտեն⁴²⁶: Այս են⁴²⁷ ղամբար եւ ի յապտեր եւ լոյս: Այս⁴²⁸ Բ (2) գրովս կատարեաց վարժմունք Դաւթի փիլիսոփականք եւ Փիլիկա արտաքերական խաղ տաղիցս եղական եւ ճարտարական արուեստիցս երկակիս երբեակ եռահիս գրեմիցս, զոր ի սոցանէ կարգեցան⁴²⁹:

Եկեացուք ի տառս Հոմերիա փիլիսոփայի եւ բոլուն հարցուք գերբորդ պատճէմէս⁴³⁰ իմաստասիրիս:

Մէլիս⁴³¹ ճարտասանական դպրութեամբս ճանապարհ հորդեցուք ի ճանապարհ ճանաչողական ճառիցս իմաստասիրական գրոյս Հոմորիայ⁴³²: Ճոխածել հասակ: Ճեմարան⁴³³ լուսոյ: Ճշմարիտ հովիւ: Ճեմաշարժ հաւտիս: Ճգնող վարդապետ: Ճանաչող վեհից: Ճանապարհ անբիծ⁴³⁴: Ճրագարան արփոյն: Ճաճանչաւոր⁴³⁵ յապտեր: Ճշմարիտ ողկոյզ ճռալի որթոյն: Ճմլեցաւ ի քեզ: Ճաշակ քաղցրութեան: Յոգնակի իմաստ **Մէլիս**⁴³⁶:

Մեծիւն⁴³⁷ մատակարարէ եւ մաքրագարդէ մեծափոյթ⁴³⁸ ջանիւ: Մուտ ի մատեանս մարգարեականս: Մովսիսական տառից: Մանկացեալ վարուք⁴³⁹: Մաքուր ի յախտէ⁴⁴⁰: Մաքրեալ ի յախտէ⁴⁴¹: Մերժեալ ի մեղաց: Մաքրեալ⁴⁴² ի չարեաց: Մաղթանաւք հայցէ: Մեծադիր ջանիւ: Մաքրակիր փառաք: Մուտ ի գրեանս: Մատեանգիր իմաստասիրացս: Մտաւարժ մտաւք: Մեծաշնորհ ծագմամբ: Մովսէսի հանգոյն: Մեծի⁴⁴³ մարգարէին: Մորենոյն մման: Մնացեալ անկէզ: Մովսիսեանն ձեռով⁴⁴⁴: Մաւտ եկ ի տեսիլս: Միթէ՞ զարհուրիս⁴⁴⁵: Մուտ առ փարաւուն: Մեծ հասակ արքայն⁴⁴⁶: Մեծն⁴⁴⁷ եգիպտացոց: Մեծն ի մարգարէս: Մեծ հնձանահար: Մեծ հզար ձեռամբ: Մտեալ լեզիպտոս: Մեծամեղ⁴⁴⁸ քաղաքն: Մեծապէս սոսկայր: Մեղքն լեզիպտոսի: Մեծերագ շտապաւ հանէր զիսրայէլ: Մեկնէր յանապատ: Մեծն եւ ահարկու: Մաքրէր պաղատանս: Մեջ Կարմիր ծովուն: Մեծ առաջնորդան գերծեալ⁴⁴⁹ ի ցամաքն: Մեծապէս փքայր լեռն՝ փարաւուն: Մոխրով եռացեալ: Մեղքն Եգիպտոսի: Մուն⁴⁵⁰ ի յանասունսն⁴⁵¹: Մարախն ի դաշտին: Մարդիկքն⁴⁵² երկուցեալ: Մոմոեալ ի չարէն: Մնայր փարաւուն: Մուտահետ եղեւ⁴⁵³ մեծին⁴⁵⁴ Իսրայէլի: Մաքուր ժողովոյն աստուածարեալ⁴⁵⁵: Մեծաջան վարուք⁴⁵⁶: Մտեալ ի ծովուն: Մաքուր առհետեւան: Ման ի ման կառաք: Մեծ երիվարաք: Մեծագար հսկայիքն⁴⁵⁷: Մեծագունդ սպասիւք: Մեծ հզար ձեռամբ: Միլճէր⁴⁵⁸ ի յանդունդս: Մեծաշտապ փութով լինէր ծովահեղձ: Մարիամ երգէր մարգարեութեամբ: Մեծ փառք Աստուծոյ, մեր առաջնորդին, մերոյ⁴⁵⁹ Փրկողին: Մարդ պատկեր Աստուծոյ: Մանկութիւն հասակ:

Մեծ խորհուրդ **Մեծիցս** կատարեցաւ ի բազմաց դոյզն⁴⁶⁰ ինչ իմաստ բանիս⁴⁶¹: Այլ միտք սակաւ մի ի մարգարեական հանդէս⁴⁶²: Մարտիրոսաց պսակն⁴⁶³, Մեծափառ: Մեմաշնորհ: Մեծապարգեւ⁴⁶⁴: Մեծատիպ: Մեծահրաշ: Մեծ ուրախութեամբ: Մերժեցին: Մաքրեցին: Մեծարեալ: Մախթանաւք: Մկրտութեամբ: Մեղայ: Մաղթեմ: Մի⁴⁶⁵ մերժեր: Մի՞ անտես առնէր: Մի՞ ի սպառ⁴⁶⁶: Մի՞ յախտեան: Մոլորեցայ: Միայն Տէր: Միայն Աստուած: Մի՞նչել լե՞րբ: Մերձեցայ: Մարմնոց ստեղծիչ: Մեղս⁴⁶⁷ ի մեղաց: Մահաքեր չարին: Միւսանգամ զալուստ⁴⁶⁸: Մաքրիչ խորհրդոց: Մեղուցելոցս լուր⁴⁶⁹:

Այս⁴⁷⁰ եմ իմաստք եւ միտք *Մեզիս*⁴⁷¹:

*Յիւն*⁴⁷² յարաշարժին միտք քերթաւդաց յարունստս ախորժելիս⁴⁷³:

Յարինուած⁴⁷⁴ սիրակերտութեամբ⁴⁷⁵: Յոյս անասանելի: Յորդորմամբ սիրով: Յոգ-
նահոս⁴⁷⁶ բոլխումն: Յառատաշնորհ բարիս⁴⁷⁶: Յարարչագործն եղեն⁴⁷⁷: Յանեղաշէն
դրախտին: Յանգձելի տաղիցն: Յոսկէհոուն զարդիցն⁴⁷⁸: Յանգրուական ի կեանս⁴⁷⁹: Յան-
ճառ ուրախութիւնսն⁴⁸⁰: Յանձերանալի հասակ մանկութեան⁴⁸¹: Յանհասն⁴⁸²: Յանտրտում
խնդութիւն⁴⁸³: Յանտեսն ի չարէն⁴⁸⁴: Յատենադիր⁴⁸⁵ պայմանն: Յառաջին փառսն⁴⁸⁶: Յա-
ռաջագահ դասուն: Յաջակողմեան զնդիցն⁴⁸⁷: Յարատելով: Յարփիագան հանդէսն:
Յամպախաղաց ի⁴⁸⁸ կեանսն: Յարփիագել լուսոյն⁴⁸⁹: Յարփիահրաշ սեղիցն: Յարփեմին
ի հոլլսն⁴⁹⁰: Յաղանակերպիցն լերանսն: Յանմահ փառսն⁴⁹¹: Յուրախալից սեղանն: Յաւե-
տահրաշ ի փառսն⁴⁹²: Յաւետաբոլիս յաղբերէն⁴⁹³: Յաւետաբեր շնորհացն⁴⁹⁴: Յերամս
սրբոցն: Յաւթեանս լուսոյ: Յոլոմպիական⁴⁹⁵ մարտն: Յաղթական⁴⁹⁶ մրցումն: Յանկարծա-
հաս հրամանն: Յաստուածային զոյցն: Յորովայնէ ընտրեալք: ՅԱստուծոյ պսակեալք:
Յատենի կացեալք: Յահեղակերպ տեսնէն⁴⁹⁷: Յահեղագոյ⁴⁹⁸ ձայնէն: Յործամ ահագին
յատեանն⁴⁹⁹: Յախոյան մարտին⁵⁰⁰: Յաղթող ի մարտին⁵⁰¹: Յընդդիմակաց⁵⁰² ի հանդիսի:
Յարանաւ շարժումն: Յաստուածասաստ⁵⁰³ սպառնալեացն: Յական թաւթափել: Յահա-
զին ձայնէ անեղին: Յարաձգական⁵⁰⁴:

Այս եմ հանգոյն արհեստ իզական գրոյս⁵⁰⁵:

*Նոշին*⁵⁰⁶ մորոզին ամենայն խորհուրդք բանական իմաստիւք: Նպատակ հզար: Նման-
եալ արփիցն: Նաւապետ բարի: Նահապետացն հանգիստ: Նորոգաւ եւ կեանք: Նման-
եալ վեհիցն: Նշան բարութեան: Նշան յաղթութեան: Նմանեալ սրբոցն: Նորոգութեան
սուսեր: Նորակերտ արունստ⁵⁰⁶: Նորոգաւ հմութեան⁵⁰⁷: Նորահրաշ տեսիլ: Նորաշէն
քաղաք: Նորածին բողբոջ: Նորաբոյս⁵⁰⁸ հասակ: Նորափոթի ծաղիկ: Նորավառ⁵⁰⁹ վար-
դիցն: Նորայարկ խորհրդանոց: Նորահրաշ խորան⁵¹⁰: Նորատիպ^{43*511} պատկեր: Նորա-
տիպ հասակ: Նորոգեալ սանդուխք: Նոր խորհրդանոց⁵¹²: Նորագիտ շնորհս: Նորոգեալ
հոգով: Նոր յուրախութիւն⁵¹³: Նահատակ բարի: Նահատակ հզար: Ներգործեալ
հրաշս⁵¹⁴: Ներբողական ձայնի: Ներբողական երգով: Նոր սքանչելիք եղեն: Նոր երգով
երգեմք: Նորագարդ հարսանիք: Նոր փեսայարան: Նոր առագաստ: Նահատակեցան⁵¹⁵
ճգնութեամբ: Նորոգեալք եղեն⁵¹⁶: Նորոգեցին զտիեզերս մորահրաշ լուսովն: Նորոգեցին
զմեզ⁵¹⁷ ի լոյս⁵¹⁸: Նոր յարքայութեան⁵¹⁹: Նոր անտաւոր ձայնի: Նաւակոծեալ մեղաւք:
Նաւաբեկ եղեալ⁵²⁰: Նամիր խորհրդով^{44*}: Նաւակոծեցան⁵²¹ ի մետաղս: Նա է սկիզբն⁵²²:
Նոր հաստիս մորոգաւ⁵²³: Նոցա հատապետ⁵²⁴:

Այս է ներբողական միտք⁵²⁵ գրերոյս:

*Շազին*⁵²⁶ շնորհին շնորհք շահաւորք⁵²⁶: Շահաւետ պարգես: Շահատակեալ⁵²⁷: Շահա-
ւետ շնորհք: Շահաւոր ընթացք⁵²⁸: Շամանդաղ ստուերին: Շահավաճառ եւ⁵²⁹ յանութ:
Շինեալ ի շնորհաց: Շնորհաց տուաւորին: Շահատակ ախոյանն⁵³⁰ երիվարաւքն⁵³¹: Շահա-
տակեալ վերնոցն հանդիսի⁵³²: Շրջաբերական արունստ⁵³³: Շրջագայեալ ի շնորհս: Շառա-

42* Չիք ՆԲԸ:

43* Չիք ՆԲԸ:

44* «Նաւրայխորիւրդ», քնն Նարեկ. Բաւ. Ծ, ԾԶ:

ւել բարոյ: Օտապմամբ⁵³⁴ ցաւոյ: Օտազոյն պտուղ: Օտաչմամբ հոգոյն: Օտաշէղջ արդիւն⁵³⁵: Օնորհալից հովի: Օնորհաստեղծ հաւտիս: Օուշամիմ⁵³⁶ մմանեալ: Օնորհաւք զարացեալ⁵³⁷: Օուշամ վայրենի: Օքեղազարդեալ փառաւք: Օնորհառոս ցաւողվն: Օնորհազարդ անձրեւ: Օահեկան եղեալ: Օնորհազան հասակ: Օտեմարամ լուսոյ: Օնորհեա⁵³⁸ ինձ զշնորհս: Օնորհաց տուողին: Օիջուցիչ չարեաց: Օիջոյ զցատումն: Օար ոսկեմանեակ⁵³⁹: Օարադրեալ ակունք: Օարազարդեալ⁵⁴⁰ լուսովն: Օաղավարեալ⁵⁴¹ արփիցն: Օաղափալ ծորան: Օաշափումն շնորհաց: Օնորհատու բարեաց: Օնորհ առատութեան: Օիմակից գողով^{45*}: Օքեղաշուք⁵⁴² պատուով: Օնորհաբարմ⁵⁴³: Օքեղազարդ կերպի: Օնորհաւետ փառաւք⁵⁴⁴: Օնորհաբարձ բախտի: Օնորհ գեղապանծական: Օողասոյզ^{46*545} խաւար: Օողափալ^{47*}, շողախաղ^{48*} ծագմամբ⁵⁴⁶: Օարծիւմ⁵⁴⁷ բամաւոր: Օնորհեա⁵⁴⁸ ինձ զլոյս:

Այս է Օաղիս իմաստարանքն⁵⁴⁹:

Քիւս⁵⁵⁰ զարմանալի եւ ըղձալի լինի ամենայն գործս աստուածային⁵⁵¹: Ո՛վ ամենիմաստող: Ո՛վ ամենագովդ: Ո՛վ բազմահամճարդ: Ո՛վ գերապաշտող: Ո՛վ գերադրական⁵⁵²: Ո՛վ հրաշագարդմանդ^{49*}: Ո՛վ զարմանաքանչդ: Ո՛վ⁵⁵³ մեծահարկուդ⁵⁵⁴: Ո՛վ ամենապատիւդ: Ո՛վ զարմանազանդ⁵⁵⁵: Ո՛վ գեղեցկահարմարդ⁵⁵⁶: Ո՛վ աստուածազարդ: Ո՛վ աղբիւր հորդահոս: Ո՛վ ծառդ կենաց: Ո՛վ աշտարակդ հզար: Ո՛վ սիւնդ հրանիւթ: Ո՛վ զեն արփիահրաշ: Ո՛վ սուսեր արիւնասուր: Ո՛վ ծովահերձիկ⁵⁵⁷ լաստ: Ո՛վ գերաշխարհիկ լոյս⁵⁵⁸: Ո՛վ անեղաշէն խորան: Ո՛վ խարիսխ հաւատոյ: Ո՛վ վահանափակ զահոյք⁵⁵⁹: Ո՛վ փարախ հոգեւոր: Ո՛վ պարիսպ հրեղէն: Ո՛վ հարսնարան լոյս⁵⁶⁰: Ո՛վ սինէական լեւոն: Ո՛վ անքոցակէզ⁵⁶¹ մորենի: Ո՛վ քաղաք արքայաքանկ: Ո՛վ փեսայարան⁵⁶² սենեակ: Ո՛վ արեւելեան դուռն: Ո՛վ արեգակն պաշտառ: Ո՛վ լուսին շքեղազարդ: Ո՛վ աստղ ջահաւոր: Ո՛վ գետ վտակաբոլիս⁵⁶³: Ո՛վ համապաշտառ դրախտ: Ո՛վ մանուշակ⁵⁶⁴ ծաղիկ: Ո՛վ⁵⁶⁵ որթ ճշմարիտ: Ուռ բազմաբերուն: Ուռ սաղարթալից: Ուռ⁵⁶⁶ յոգնապտուղ: Որթ անեղատունկ: Որթ հոգիախմամ: Ուռ կենդանարմատ⁵⁶⁷: Ուրախարար բաժակ: Որ ի մախնումն: Որ ի հանդէսն⁵⁶⁸: Որ ի մարտս: Որ յատեանն⁵⁶⁹: Որ յամարմնոց: Որ ի լերկնայնոց: Որ ի հրակերպեան: Որ ի հոգեղինաց: Որ ի բազմաչեւայս: Որ ի վեցթեւեանն⁵⁷⁰: Որ ի զարութեանն⁵⁷¹: Որ ի սրբասաց: Որ ի հրեշտակաց: Որ ի⁵⁷² զմախագրեալսն: Որ զամենայն: Որ առ ամենեւեան: Որպէս երբեմն: Որք⁵⁷³ զմահն: Որ զկեանսն: Որ զմարմինսն: Որք հեղին: Որք մատուցին: Որք արժանի: Որք ճգնեալք⁵⁷⁴: Որ համբերեցին: Որք մահատակացն: Որք հերքեցին: Որք կամխեալք: Որք ընթացեալք: Որք ժամանեալք⁵⁷⁵: Որք արժանացեալք: Որ յահագին⁵⁷⁶: Որ ի վերջնումն⁵⁷⁷: Որ ի գոչումն⁵⁷⁸: Որ ի բարբառ: Որ ի գալուստ: Որ ի հանդերձեալ: Որ ըստ գործոց⁵⁷⁹: Որ ըստ մեղաց⁵⁸⁰: Որ ըստ հատուցման⁵⁸¹:

Այս են միտք բանադորութեան թաւական գրեմոյս, որ խաւսին բանս քերթողական⁵⁸²:

Չայն սակաւ իմաստ է ի քերականութիւն: Չորեքարփեան լոյս: Չորեքհրաշեան լապտեր: Չորեքաշունչ աւտ⁵⁸³: Չնամիր սէր: Չնամիր դաւան: Չքաղի տեսիլ: Չարեաց շիջուցիչ:

45* Չիք ՆԲՀ:

46* Չիք ՆԲՀ:

47* Չիք ՆԲՀ:

48* Չիք ՆԲՀ (բայց՝ շողախաղաց. ՆԲՀ, Բ, 488):

49* Չիք ՆԲՀ:

Սուրբ Բողոք: Սուր քառանգիւնեայ⁶³⁶: Սանդուխ⁶³⁷ երկրաչափք: Սրովբէագոչ ձայնի⁶³⁸: Սրաթոյն հողովմամբ: Սրբագնաց պողոտա: Սարսափելի ատեան: Սարսափմամբ դողամ⁶³⁹: Սոսկալի հնչումն: Սեռից երկնայնոց: Սէր առատապէս: Ստորայնոց գնդից: Ստուգապէս ցուցեր: Սիրոյ⁶⁴⁰ հրափրակ: Սուրբ⁶⁴¹ եւ կատարեալ: Սէր առ սրբասնեալն⁶⁴²: Սիրահարուտ: Սուրբ ձայնակցեալ⁶⁴³: Սպառնացեալ մեղաւք: Սուզմամբ ընկղմեալք⁶⁴⁴: Սարսափեալ դողամ: Սեամբ⁶⁴⁵ ամպով արկեալ: Սեւացեալ մեղաւք⁶⁴⁶: Սասանին տարերք: Սրտաբէկ եղեալ յաբէն⁶⁴⁷: Սոցին մնամաղ եւ ես: Սոցա հանապազ: Սոցա հանգանակ: Սոցա մայթամաւք: Սոցա աղաթիւք եւ ես: Սոցա յիշատակաւ: Սրբէս զմիտս մեր⁶⁴⁸:

Այս է Մէին հռետորական⁶⁴⁹ արհեստս⁶⁵⁰ եւ հանգաման⁶⁵¹ հակիրճ բանիցս միւրք⁶⁵²:

Վեռն⁶⁵³ է հանճարիմաստ, վասն զի ցուցանէ զվերինն Երուսաղէմ և զվարդապետն Բրիստոս Աստուած⁶⁵⁴:

Վեհագոյն⁶⁵⁵ խորհրդով: Վեհիս իմաստք⁶⁵⁶: Վերնական սեռիցն: Վեհագոյն կերպիւ: Վերստին ծնունդ: Վայելուչ⁶⁵⁷ կերպիւ: Վասն քո⁶⁵⁸ մեռան: Վերնակառոյց յարմար: Վսեմական հասակ: Վեմ անշարժելի: Վեմ աղբերաբովս⁶⁵⁹: Վեմ Դանիէլեան⁶⁶⁰: Վեմ սինեական: Վեմ կեփայան: Վեմ անկեան⁶⁶¹: Վեմ ապաւինի: Վեմ անդրդուելի: Վեմ ազնականի⁶⁶²: Վեմ տեառնաման: Վեմ կենդանագործ: Վեմ անկեան⁶⁶³ շինեալ: Վեցթեռեան զաւրացն: Վերնական գնդիցն⁶⁶⁴: Վերերգեն գերգս: Վայելչապէս: Վառեալ մորենին: Վայելչապէս⁶⁶⁵ գոյի: Վարդ վերաբուսեալ: Վայելուչ վառմամբ: Վարդենի⁶⁶⁶ ծաղկեալ: Վայելուչ⁶⁶⁷ գունով: Վարդագեղ հասակ: Վայելուչ ծաղիկ: Վերագոյն⁶⁶⁸ գտար: Վերնոց մնանել: Վանեալ հերքեցալ⁶⁶⁹: Վարանք⁶⁷⁰ վտանգից: Վերակարգեցար⁶⁷¹ ի դասս: Վերապատուական: Վերնոց երգակից: Վայելուչ երգով: Վասն որոյ ի վեր առաքեմք զփառս եւ զերգս⁶⁷²: Վերնական լուսովն: Վասն որոյ եւ մեր վերապատուելով: Վիրաւորեալ մեղաւք⁶⁷³: Վարանեալ⁶⁷⁴ չարեաւք: Վերահայցեմք ի քէն⁶⁷⁵: Վերակարդամք առ քեզ⁶⁷⁶: Վաստակս առաքինութեան: Վարք սուրբք: Վարք ի մարմնի: Վարք հաճոյականք⁶⁷⁷: Վահան հաւատոյ: Վահան ամբողջեան: Վարանք աղէտից: Վահան լուսատիպ: Վկայարանաց⁶⁷⁸ սրբոց:

Կատարեցաւ տառս Վեհին, իմաստակ բանից հռետորականաց⁶⁷⁹:

Տիւն տարածէ զբանս իմաստակ խաւսից տիմայի բանակապէս շարաւարեալ⁶⁸⁰:

Տէր տերանց: Տրոհեալ⁶⁸¹: Տրամադրեալ: Տրոհ եղականաց⁶⁸²: Տրամագիծ տառից: Տրապէզ⁶⁸³ բարէլից եղեր: Տախտակ մատենագրի: Տառապետ տառից: Տապանակ ոսկեղէն: Տաճար փղոսկրեան⁶⁸⁴: Տուն իմաստաշէն^{50*685}: Տեղի տերունեան⁶⁸⁶: Տաիդ գծագոչ^{51*687}: Տաղաւար Բողոք: Տաճար շնչաւոր: Տուն աղաթից շինեալ: Տունկ յոգնապտուղ: Տաճար խորանաձեւ: Տոող հայցումծոցս: Տուր ինձ շնորհս: Տուր ինձ յոյս կենաց⁶⁸⁸: Տուր ինձ ձեռն: Տունկ⁶⁸⁹ մոր: Տունկ հրաշալի:

Այս⁶⁹⁰ է սակաւ իմաստիկ Տիւն:

Բեր զրաբունոյն յայտնէ զանուն⁶⁹¹:

Բաբունի զարդարեալ: Բաբունի⁶⁹² զարաւոր: Բաբունական ծաղիկ: Բաբունական աթոռ: Բաբունական ծափալ: Բաբունական զաւագան⁶⁹³: Բոտել: Բամել: Բախական: Բակերտեալ:

50* Չիք ՆԱԸ:

51* Չիք ՆԱԸ:

Այս⁶⁹⁴ է սակաւ իմաստ *Բէիս*:

Յոյի ստուգաբանէ զիմաստութիւն գրեմոյն եւ հանճարեղս զվարժողս սովա⁶⁹⁵:

Յուցար ի տեսիլ: Յանկ արիւնատր: Յանկեալ⁶⁹⁶ յանցանաւ: Յաւագին մեղաւքս: Յանկ ամրապահեստ: Յուցար ի մարմնի: Յանճան ստորալինքս: Յանճաւ երկիր: Յանճան եւ հրեշտակք: Յանճան⁶⁹⁷ այսար: Յուց մեզ Տէր: Յաւ ողորմութեան: Յանկեալ հաւատով: Յուպ անապական:

Այս⁶⁹⁸ է *Յոյի* իմաստք:

Իիւն տառ է սակաւիկ,

Բայց ի Տեառնէ տուաւ մեզ պարգեւիկ: Իիւսին պասկ է: Իիւսածս բարեաց: Իիւսեալ աղաչեմ: Իիւսմամբ խոտն ախտից: Իիւսեցուք յարմարութեամբ: Իիւսեցին թելք հոգոց: Իիւսմամբ բանի: Իիւսեալ պաղատիմք առ քեզ: Իիւծեալ բնութիւնս Իիւծեալս մեղաւք: Իիւծեալք մաշեցան: Իիւծեալք հոգով: Իիւծեալ լերորոյ ժամու: Իիւթական մարմնով:

Այս է սակաւ իմաստ *Իիւն*իս:

*Փիր*ն զփառս նշանակէ զհետ ընթացաւորաց ուսմանց տառից քերթողականաց⁶⁹⁹:

Փարել ընդ Տեառն⁷⁰⁰: Փարթամացեալ շնորհաւք: Փողփողեալ երգովք: Փափագմամբ⁷⁰¹ սիրոյ: Փարատեցին ի մէնջ: Փորձեցան ի հուր: Փափագաւորք եղեն: Փոխանակ կենցաղոյս⁷⁰²: Փողագոչ⁷⁰³ ձայնի: Փոխարկեալ ի լոյս: Փառաւք անեղին: Փառաւոր տեսլեամբ: Փառաւք ճէմէին: Փայլմամբ հրճուէին: Փանաքի⁷⁰⁴ մտաւք: Փառաւէր ոգոցն⁷⁰⁵: Փութացան⁷⁰⁶ հասանել: Փակելոց բացողք: Փեսայարան հարսանիս: Փեսայացեալ Բանին: Փրկաւոր⁷⁰⁷ աշխարհիս: Փրկաւէտ փառաւք: Փրկագործեաց զմեզ: Փարաւոնամարտս: Փառաւք ճոխացեալ: Փայլմամբ մեզ ծագէ: Փայտ կենդանարար արմատ⁷⁰⁸: Փայտ կենդանածին: Փարախ հոգեւորաց: Փարախ ամրալարկ: Փայլեցին լերկրի⁷⁰⁹: Փառաց արժանի: Փաղեզն անուշակաց⁷¹⁰: Փրկական զէն լուսոյ⁷¹¹: Փրկողի կնիք եղեր: Փրկաւէտ գոլով⁷¹²: Փակեալ առագաստ: Փութացիր յազնութիւն⁷¹³: Փութա հետեւել: Փոխարկեալ ի լոյս⁷¹⁴: Փառաց Արարչին⁷¹⁵: Փութա մերձեցիր: Փարատեա⁷¹⁶ զցասումն⁷¹⁷: Փոխարկաբար⁷¹⁸ ոչ էառ մարմին, փոխատրաբար էառ մարմին Տէրն⁷¹⁹:

Այս են արհեստք *Փիր*իս⁷²⁰:

Քէն քանդակէ նկարագրութեանց արհեստս, որ ունի զամենայն հնարս գրչութեան⁷²¹: Բերական արուեստք⁷²²: Բերթողաց ուսմանց: Բաղցրափոս ցաղով լցեալ: Բաղցրաշունչ աղով⁷²³: Բաղցրաբոլոյն աղբեր⁷²⁴: Բաղաք հոգեւորացն: Բրովքէափակ⁷²⁵ դրախտ^{52*}: Բաղաք սրբազանիցն: Բաղցրալուր բանիք: Բահանա ամբիծ: Բարոզ ճշմարիտ: Բանդեալ վանեցին: Բաջք եւ նահատակք: Բաղաք ավարեալք⁷²⁶: Բաղցրութեամբ սիրով: Բննաւոր խորհրդոց: Բաւիչ յանցանաց: Բաւարան⁷²⁷ մեղաց: Բեզ միայնոյ: Բեզ երեքսրբեան: Բառածեւ սեղան: Բառասուր^{53*} տուեր: Բառից ցալացեալ⁷²⁸: Բրովքէական⁷²⁹ լեռուն: Բրովքէաթոյի^{54*} հոլով: Բրիստոսազար: Բրիստոսազգեաց⁷³⁰: Բրիստոսադաւան: Բրիստոսապասկ: Բրիստոսածիր հասակ: Բրիստոսի փառք⁷³¹: յախտեանս. ամէն:

Այս⁷³² են քերականութիւնք ԼԶ (36) գրիս, ըստ այբութեանից տառից: Սովա հասանին ամենայն իմաստութեան եւ քերթողական արհեստից⁷³³:

52* Չիք ՆԲԸ:

53* Չիք ՆԲԸ:

54* Չիք ՆԲԸ:

ՏԱՐԸՆԹԵՐՅՈՒՄՆԵՐ

ԽՈՐԱԳԻՐ. Եւ Դաւթայ հայոց փիլիսոփայի եւ Փիլիկա հռոմեացոց վարդապետի, եւ Հոմորիայ արուեստարտի եւ Մովսիսի Քերթողի խնդիր փափագման մասանց սիրոյ յաղագս վարժողական ուսմանց մանաւանդ որք ջերմեռանդն սիրաբորբոր գթով զհետ ելեալ իմաստնական բանից գործվամիսս լցմամբ գեղայեմեալք յանդնդարուս ի վրակաշարժ յորձանս կուրակացն խորխորախիս անդնդայինս աստուածային երագաշարժ ղեկան անդնդայոյզ շրջագայութեամբ ճգնողախնդիր յուզմամբ ի խաղս ովկիանէ քինեզերապար անչափ խորութեան նաւարի ի խնդիր ցանկալի ականց բաղձալի մարգարի, որ է հանգոյն այս անչափ բազմապարզ եւ շնորհացս, զոր աստուածագանքն քալաւորեցին ի մեզ զարփիւն զհեղ զարդս ի շահաւէր խանթիցն յանհապ բաղաբացն՝ աստուածային մարենիցն, զորս ի քառս մարգարէիցն եւ յառաքելագիծ մարենիցն ամփոփեալ իբրեւ զհամապայծառ ծաղիկս ի զանազան հովարաց կամաւորապէս զեղեցիկ պարտական ուլունս գոյնազեղ ականցն եւ հիճնդկայ հին մեծանիսս աշխարհէն եւ վաճառականացն յոգնահետ եւ բազմաւոր ճանապարհէն ցանկան հանել զոր ի թագաւորաց եւ յարախորանսն թագուհեացն թագազարդէն սակս վայելչարես զարդուն արքայաշուք պարտոյն: Ե Գիրքս այս է Մանուշակի՝ արարեալ Դաւթայ հայոց վարդապետի եւ Մանուշակի փիլիսոփայի եւ Մովսիսի Քերթողի ընդ Հոմորիայ եւ ընդ Փիլիկա հռոմեացոց վարդապետի ի խնդիր փափագման մասանց սիրոյ՝ յաղագս վարժողական յուսմանց, մանաւանդ, որք ջերմեռանդն սիրաբորբոր գթով զհետ եղեալ իմաստնական բանից կորովամիսս լցմամբ զիստիս խորախիս անդնդայինս աստուածային արագաշարժ ղեկան անդնդայոյզ շրջագայութեամբ ճգնողախնդիր ուզմամբ ի խաղս ովկիանէ քինեզերապար անչափ խորութեան նաւավարի ի խնդիր ցանկալի ականց բաղձալի մարգարի, որ է հանգոյն սմա անչափ բազմապարզ եւ շնորհացս, զոր աստուածագանքն քալաւորեցին ի մեզ զարփիւն զարդն, ի շահաւէր խանթիցն, անհապ բաղաբացն յաստուածային մարենիցն, զոր ի քառս մարգարէիցն եւ առաքելագիծ մարենիցն, անփոփեալքն եւ զհամապայծառ ծաղիկս ի զանազան հովարաց կամաւորապէս զեղեցիկ եւ պարտական եւ լոյս գունազեղ ականց ի հջսղ կահին ի մեծանիսս բաղաբէն ի վաճառականացն յոգնահետ եւ բազմաւորեա ճանապարհէ ցանկացան հանել, զոր ի թագաւորաց եւ արախորանսն թագուհեացն թագազարդն սակս վայելազեղ զարդուն արքայաշուք պարտոյն:

ԲՆԱԳԻՐ. 1. B այրս C յայրս: 2. C *շիք* ի: 3. C ճարտարասան: 4. C Հռոմ: 5. AB *շիք* երկրի: 6. BC զերկնից բարձրութիւն: 7. BC զչափ մեծութեան երկնի եւ երկրի: 8. B *շիք* գորբաւորութիւն: 9. C մակաբ: C համարականք *փիւ*. մասամբք: 10. C զազանաց եւ անասնոց: 11. C շինութիւն *փիւ*. լինելութիւն: 12. C *շիք* իմաստական բանից աստի: 13. C *շիք* զշրջանս ժամանակաց: 14. C զդարազոյսն: 15. C արուսակին: 16. C *շիք* կամ... մարդոյն: 17. C որպէ՛ս: 18. C *շիք* եղբարցն: 19. C *շիք* եղն: 20. B զեւ C զերբ: 21. B նմաւորէ: C եփաւորէր *փիւ*. անւարաւորէր: 22. A հարստանայր *փիւ*. հարստանայր: 23. A կերակրէր: C զիրս զրէր *փիւ*. կիրս կրէր: 24-25. C եւ զհամբառնալն եւ զգալն միսանգամ սոքա ցուցանեն մեզ *փիւ*. Այլ եւ... իշ-

խանութին: 26-27.C *շիբ* Զայս:... րեսանես: 28-29.A *շիբ* Այս... գիրս: B թագաորս *փիս*.
 գիրս: 30-31.BC *շիբ* Այսքան... բանիս: 32.C եղեն: 33.BC պարտուակին *փիս*. խաարին...
 պարտուակա: 34.B լուսաոր *փիս*. լուսաորն... լուսովն: 35.C է *փիս*. այս: 36.BC կարգաու-
 ղիչ *փիս*. յարկացուցիչ: 37.BC *շիբ* ի մէջ... ներքնոցս: 38.BC գնդանն երկրի: 39.C բերելոյ:
 40-41.C զբարձրութիւն յայտ զլերանց եւ զբլրոց, որ անեղահասարար գոյացմունս *փիս*.
 զթանձրութիւն... յԱրարչագործէն: 42.B միական: C միակեան *փիս*. միական: 43.B զքրակս:
 C գրակս: 44.AC *շիբ* է: 45.BC *շիբ* ծառովք: 46.C Այգի մի ես *փիս*. այս գիմիս: 47.BC *շիբ*
 բանականութիւն: 48.BC իսկ Դայն: 49.C աուր: 50.C B անթայք *փիս*. անդադարք: 51.B
 հրանոյք: C հրանշոյք: 52.B ժանդարեսակք: 53.C *շիբ* երեսնալ: 54.B նորա: 55.C *շիբ* է:
 56.C պայծառ արեգակ: 57.A *շիբ* Դայ է: 58.C նախն եւ *փիս*. նախնի եւ: 59.A արեւտրի:
 60.AB ծանուցանաւ (B ծանուցանող) մեզ: 61.C շնչակայից: 62.C *շիբ* իսկ: 63.C ջրագնաց:
 64.C աղաթեւահերձիկ: 65.C *շիբ* զսոսա: 66.BC գրեւոյս: 67. B *շիբ* Զայն: C զան ար: 68.B
 զկարարումսն: 69.C վեցեկին արն: 70.C զարդարեաց *փիս*. զարգացոյց: 71.C զանագն:
 72.C էնավակ: 73.A *շիբ* Էա է: 74.BC *շիբ* եւ արարչութեանց աուրցն: 75. C եւ *փիս*. Էն է:
 76.C գորովագութն *փիս*. գործարկութեան: 77.C Եւ զԷ դարն Էիս *փիս*. Ի յԷ զԷ դարն:
 78.BC *շիբ* եւ հմբանան յիմաստսն: 79.AB յերն: 80.B գորին: C զդարին *փիս*. զդորա: 81-
 83.BC վասն ընդէր, ընդ ում, ընդ ու, ընդ որ, ընդ իս, ընդ նոյն, ընդ քեզ: Զի Աստուած ժամա-
 նակ (B ամենայն ժամանակք) է էիք պարագի եւ ի ԸՎ րարանան ընդ բնաին գոյանան
 ընդ հանիւր եղելոյ ընդ ամենայն վարս ընդ ասպարէզս: Վասն զի սայ է սահմանն որչա-
 փութեան Է (7) դարուցն կշռորդելով յառաջին միակնէն մինչեւ ի կարարումն ոմնական (B
 ոմնակ) ընդ եկին, այլ զղեմսն քերովքէիցն յարարերէր զգիրս զայս, որք ընդ թեւաքն թեւա-
 րարած թեւաքաղեալ թեւապարեն զաստուածային աթոռովն պարս պարփակեն, սրածեւ
 աղան բակառեալ արդ սիրաշարժ ընթացիւք ասր եւ անդր անցագնն եւ հեռանալ ոչ կա-
 րեն մերձ կարեն եկ ոչ իշխեն հայել հանեղին փառսն *փիս*. վասն զի... փառսն: 82.B պարեկ
փիս. պարփակեալ: 84.BC թախն: 84-85.B *շիբ* թոյն պարունակին: 86.C Այս: 87.A է: 88.B
 գրենացս այսոցիկ. թոյց հոլովմունքս եղանակացս *փիս*. գրերոյս... համառարարար: 89.C
շիբ այսքան համառարարար: 90.BC միաշարակն *փիս*. միաշարժ... անանգինական: 91.C
 աղիւրաց: 92.B *շիբ* է: 93.A *շիբ* բենն: 94.A գոյից: 95.B դիականս: 96.A բանիս: 97.B բենից
 իմաստ *փիս*. իմաստ բանիս: 98.BC գաղտնից *փիս*. գեղափարեար... ի նմանէ: 99. Նույնը:
 100.C *շիբ* ի: 101.A *շիբ* որ են այսոքիկ. վերնակ է ը, ր, հ, լ, ր, փ, միջնակ է ը, ր, հ, լ, ր, փ, ըս-
 րորակ է բ, գ, 2, գ, փ: Եւ այս երիցս: 102.C կոյականացն: 103.B աշխարհի հրաբարձ: 104.B
 են, որ են այսոքիկ: 105.B Ահա *փիս*. Այս: 106.A զայն *փիս*. անհա րեղի... եչիս: 107.B զար-
 դեարք: 108.B ամսոց *փիս*. ամսոց: 109.B անմեռ: C չիք եւ գ (երբեք)՝ անմահ: 110.BC Եւ
 թլպարութիւն ի նորա (B նորս) ցուցանէ որպէս թան՝ զգացումն, *փիս*. այս... աղ: 111-
 112.BC Դարձցուք ի նոյն խորհուրդս եւ բոռն հարցից (B հարից) զերրորդ պարծէն *փիս*.
 Դարձեալ պարծէնէ: 113-114.B Արուական *փիս*. Գիւրելի է... արուական է: 115.B բազմա-
 մեր: 116.B չիք յինքեան: 117.B զպարփիսն *փիս*. զյարկութիւն: 118.B զՎար *փիս*. Մեւն...
 անհասութիւն: 119.B յարկ Որդոյն: 120.B նայել վկայք եւ պարզամբ. նորին մարգարէքն
փիս. Եւ դարձեալ... մարգարէիցն: 121.B բնութեանս: 122.A կարմիրավար: 123.B արեանն:
 124.B զամս: 125.AC թափեցի: 126.B զեղանի: 127.B *շիբ* զձեռնաղորին: 128.B *շիբ* եւ ի
 դժոխս: 129.B *շիբ* եւ զուարճացեալ ցնծան: 130.BC *շիբ* Դարթի Փիլիսոփայի: 131.BC Անե-

անելի *փիւ*. Անեղանելին Աստուած: 132.BC *շիք* ընդ բնաւ: 133.C բանին: 134.C ծագեցար: 135.AB *շիք* ի բարձանց: 136.BC *շիք* անճառելոյ: 137.BC *շիք* պողալից: 138.C անջրպետութեան *փիւ*. անջրպետութեամբ էակացեալ: 139.BC *շիք* առփրոհեալ: 140.C *շիք* սարսուռացեալ: 141.C *շիք* յուսացելոցս: 142.C անգրտակ: 143.A *շիք* անգրտակ եղանակաց: 144.B աննիւթագրեալ: C աննիւթարգելի: 145.BC Ապա ներել (B ներ) *փիւ*. ապահով եղել: 146.C արարիլ: 147.C յաղթէն: 148.C սերտի: 149.C Ասպարապետ: 150.C Աստուածազանկ: 151.C Անքննին: 152.C Անաթ: 153.C *շիք* Անշփոթ: 154.C Անշաշափ: 155.C Անժամ: 156.B Ամենակէտ: 157.BC *շիք* ամենահայեաց: 158.B ուրախանան: 159.BC այս է այսպիսի սա-
տախմաստ բանս քերթողական վարժմանց պէտքս ի պէտք *փիւ*. Այս... Այբիս: 160.C *շիք* բա-
լի: 161.C զննմունս: 162.C բարեաց: 163.AB Բեղանաւեր: 164.A բազմագով: B բազմաջով: 165.B *շիք* եղեր: 166.C *շիք* գրայք: 167.C Բուսոց: 168.C շնչէր *փիւ*. հնչեալ: 169.B փողա-
ւոց: 170.C Բացաղ: 171.C դրախտին: 172.C Բացմունք: 173.C թով *փիւ*. թոյ նայեալ: 174.C *Վիք* բնութիւն: 175.C *շիք* ամենայնի: 176.C *շիք* իմաստիք: 177.C *շիք* գունակք: 178.C *շիք* նարաք: 179.C է: 180.B *շիք* իմաստիք: 181.C Բննի *փիւ*. իմաստիք Բննիս: 182.C Գրաւ *փիւ*.
դրաւալք է: 183.B յերկին: 184.C գերունակ: 185.B Գայոյս: 186.C լոյս *փիւ*. բոյս: 187-188.B Կեղազանի եւ զիտուն առնէ զիմաստուն *փիւ*. երեսուն... զիմաստունս: 189.BC *շիք* անեղ
աւան: 190.(B Դեհեհալ): C Դեհեհ: 191.C բացեր: 192.C սուտերինաստոր *փիւ*. սուտեր արի-
ւաստոր: 193.B Դու պոսկպոս ծանեաց: 194.C ծաղկալի: 195.BC Դու անեղք ի լոյս դասակ-
ցելոց սրբոցն: Դիւթիւթին: Դիւթք իւրաքանցաւ: Այս է Դայիս միւրք *փիւ*. Դասանեալք...
Դայիս: 196. Նույնը: 197.B եին զարմանալի հրամանաւորութենէ եղանակէ: C հրամանա-
ւորութեան *փիւ*. համաւորութիւնք... յեղեղէ եւ: 198.BC քաղաք է (B չիք է) *փիւ*. քաղաքին
հանդիսարան: 199.C Երկնից: 200.B աւան: 201.B *շիք* Երկնանման լոյս: 202.BC Բերկեր
երջանկացն դասն *փիւ*. երջանկացն... բերկրին: 203.C *շիք* երան: 204.C երկաբանեալ: 205.BC *շիք* լրմամբ: 206.C երագորից: 207.C Երբակ: 208.AC Եղանակաւ: 209.C փառաբա-
նիչքս *փիւ*. փառաբանիչք Տեառն: 210.BC *շիք* Այս է... Ելիս: 211.C *շիք* եւ: 212.C յաղս *փիւ*.
յերգս... Թորգոմայ: 213.C զարագար *փիւ*. զարութիւն հզար: 214.C փարթամ *փիւ*. փայլ-
մամբ: 215.B սիրան C իրան *փիւ*. սիրովն: 216.BC Զամենական: 217.BC մերժեալ: 218.C
զճանճն: 219.C զարդափայլ: 220.B զուրախութիւն: 221.B Կանջանսն: 222.BC *շիք* Այս-
ջալի... Զայիս: 223.C Էն Էին: 224.B զխորհուրդք: 225.C *շիք* ի կարգ բանի: 226.C մարտ:
227.C Երբվար *փիւ*. Էրբեմն... փաղավար: 228. Նույնը: 229.BC Էրեքսրբեան ձայնին արի-
ւորեան: Էրկնային ծորումն *փիւ*. Էրգաբեր աշխարհիկս: 230.C Էրգս զերաշխարհիկս: Էր-
գեմք եւ մեք եղանակաւ Էութիւն *փիւ*. Էրգեմք... եղանակաւ: 231.BC *շիք* այս... Էիս: 232.C ըն-
դարձակեցի *փիւ*. Ընթիւս... ընդարձակեցի: 233.C *շիք* յիմաստ փառիս: 234.C *շիք* գոյից:
235.A *շիք* սրբոց: 236.C ձայնին: 237.AB զարացն *փիւ*. զուարթոնցն: 238.A սուրբս: 239.B
շիք Այս... [Ը]նթիս: 240.B իմաստ *փիւ*. իմաստական թագիս: 241.B *շիք* թագից: 242.B
թայգարմից: 243.C թոյ եղէ *փիւ*. Թոպեալ է: 244.B թքեալ: C Դեհ: 245. թաւափայլ:
246.BC թաւաբեր: 247.C Թմբէլ *փիւ*. թմբեալ ի: 248.BC թաւալեալ յաղթս (B յաղխս):
249.C թարախ չարեացս: 250.C թողեալ: 251.BC *շիք* թափեալք ի յանցաւորէս: 252.B ի շա-
րակարգեալ: 253.B գրիս Թ: 254.C պարճէն Փիլիկա: 255.C գէութիւն *փիւ*. գէ (7)կորդ:
256.C փառից: 257.C *շիք* իմաստից: 258.C լրմանէ *փիւ*. լրման եհաս: 259.BC ժամանեցա-
ւորք: 260.C ժամանել ի լոյսն: 261.C ժառանգել: 262.C զկեանս: 263.BC *շիք* անպարտելիք:

264. BC Ժամադաս մարտ: 265. C սահման: 266-267. BC այս է իմաստ Ժէիս բանս եւ այլ բազմազան խորհրդով բանաւոր: Իսկ Ժէի առ *փիւ*. Այս է... Ժէս: 268. B Մովսիսի: 269. C *շիթ* մալեմագիր եղեալ: 270. C *շիթ* ի նմա: 271. C պարզամացն: 272. C նկարս նորոյն *փիւ*. *շիթ* նալեմագիր եղեալ: 273. A եւ զսանսն որ զմարմնոյն *փիւ*. զմարմին: 274. C այսպէս իմաստ: 275. C նոյն խորանն: 276-277. C Ժիր է սայ ի բեր զամենայն բանս ի վարժող մարց *շիթ* բազմապատկ... բանս: 276-277. C Ժիր է սայ ի բեր զամենայն բանս ի վարժող մարց *փիւ*. յերգս... բերթողական: 278. C *շիթ* զբնարն արեւսարիս: 279. BC *շիթ* նորա յեռեալ: *փիւ*. յերգս... բերթողական: 278. C *շիթ* զբնարն արեւսարիս: 279. BC *շիթ* նորա յեռեալ: 280. BC յորդորել *փիւ*. յորդորմունս բարիս: 281. C ծաղկացն: 282. BC *շիթ* Այս է... խաւսս: 283. C լուացիր *փիւ*. լցիր: 284. BC լուսաւորել *փիւ*. լուսաւորեալ իմաստիւ սորա: 285. B փար- 286. C լուացիր *փիւ*. լցիր: 284. BC լուսաւորել *փիւ*. լուսաւորեալ իմաստիւ սորա: 285. B փար- երբք: C փարք փարերք: 286. C լուսեւանակ: 287. B պարարտապարոյ: C պարարտաւոր: 288. C ամենակալից: 289. BC Լուսոյ շող ծագեաց: 290. C երկնային: 291. C ի լոյս *փիւ*. լուսա- նկար: 292. C *շիթ* շնորհիվ: 293. C *շիթ* անբաւ Բարերար: 294. C Լցաւ: 295. B լուսաւորին *փիւ*. արինացն: 296. C բակորդ *փիւ*. բաժանորդ: 297. C լանճագեղ: 298. C Լիապար: 299. C *շիթ* պայծառ: 300. C *շիթ* ամենակալ: 301. C *շիթ* այստար: 302. C *շիթ* ունելով: 303. C զմիտս *փիւ*. զմանունս: 304. C շարժմամբ: 305. C յեղեղմունս: 306. C վարարակ: 307. C պարմութեան: 308. C Խէն: 319. B բանալիս: 310. C խորհուրդ: 311. BC *շիթ* հանճարոյ եւ: 312. B զիպութիւն: 313. C խորհրդացոց *փիւ*. խորհրդանոց: 314. A *շիթ* Խանութ շահաւեր: 315. B *շիթ* Խոր- հուրդ: 316. B խորհրդոյ վանեալ: 317. C առնել *փիւ*. անմահին: 318. B Խանթաղակալ: C Խորհրդ: 319. BC մահու: 320. C Խուժաղորձ իմաստ *փիւ*. Խուժաղորձ ցնդիցն: 321. BC Խանթաղակալ: 319. BC մահու: 320. C Խուժաղորձ իմաստ *փիւ*. Խուժաղորձ ցնդիցն: 321. BC *շիթ* Ծախն: C Ծան: 326. BC *շիթ* հանճարոյ եւ զիպութեան: 327. BC պարգեւս: 328. B շնորհս: 329. C *շիթ* մեզ: 330. BC *շիթ* զանել բանէն: 331. C *շիթ* դրախտին: 332. BC Ծայրաբան: 333. C Ծովածին: 334. C Ծիրանագոյն: 335. C Ծովահերձ: 336. A դեակ *փիւ*. եղեգն: 337. C *շիթ* զլոյս: 338. B ծաղկած: C ծաղկան *փիւ*. ծաղկածագ: 339. B յաղլել: 340. A խոնարհին: 341. C *շիթ* բանաւոր: 342. C միտս *փիւ*. է եւ բանաւոր... կարգեալ: 343. B Կենն: 344. C բան: 345. C կամբ: 346. կցորդ: 347. BC առաքնութեան: 348. AB ի մահն *փիւ*. ի Խաչ անմահն: 349. B կորակա- կոհ պէտքն: 350. B կառավարամեծ *փիւ*. կառավար ամբիծ: 351. C Կէրաղիր նպարակ *փիւ*. Կէրաղիրն պսակ: 352. B սանդուղտ: 353. Կառուցման: 354. B կենդանածին: 355. BC երպմամբ: 356. AC փրաւապետին *փիւ*. իրաւապետ: 357. B Կարկեհանակոր *փիւ*. Կարկե- հան... Կամակոր: 358. C կորստեմ, Քրիստոս գիտ *փիւ*. Կորստեմամբ (B կորստեմամբ) ան- գիտ: 359. B կացոցեալ C Կացոցել: 360. B կենդանարար արմար: C Կենդանի արմար *փիւ*. կենդանարմար փայլ: 361. B գոս կոփորից *փիւ*. գործ: 362. BC *շիթ* կենդանարար... Կենդանարար: 363. C Կոփերից: 364. C առնել: 365. C *շիթ* Այս է... Կենիս: 366. C յոյժ յարու- թիւնդ *փիւ*. յաժարութիւնդ: 367. C հան: 368. BC համարձակել *փիւ*. համբարձ: 369. B ի քե- րակայս: C գերագական *փիւ*. գերակայ... փառիս: 370. A հասակափառ գեղեցկութիւն *փիւ*. հասակ արփագեղ: 371. B *շիթ* անմահիցն: 372. BC համարարապաճն (B համարա- րաճն) արփո *փիւ*. Համարարապ արփոյն ձեռի: 373. Համաճաշակ *փիւ*. համեղաճաշակ պարող: 374. C հանրիպեցայց: 375. C Հրափոյն: 376. B Հրակերպ: 377. C սեռիցն *փիւ*. ճա- րագայր: 378. B Հաւաքեալ *փիւ*. հաւանեալ: 379. C հրաչեան: 380. B հրակերպ: 381. BC զա- րարն *փիւ*. զմարմն: 382. C հակառակորդին: 383. C Հանդուրժելով *փիւ*. հանդուրժեալ ոգ- ւով: 384. B արքայի: C հարքացի *փիւ*. վարուք: 385. A հանդիպեցեալք: C հանդել *փիւ*. Հանդիպիլ է: 386. B հրատյոյ: C Հրաժով *փիւ*. հրատյոյ: 387. BC կիզողական: 388. B Սոր-

աստիճանով **փիւ.** հայրաստիճանով: 389.B **շիք** դասուցն: 390.B անձին **փիւ.** անտն: 391.B հրա-
 յայեցեալ **փիւ.** հայեցեալ: 392.B հնարեալ: C Հնարալ **փիւ.** Հնարիւք իւրով: 393.C
ժիք ի: 394.B հեգումն **փիւ.** հերքումն: 395.AC **շիք** Հողամաշ... խնաման: 396.C խնամ **փիւ.**
 անդիր: 397.C հրալիր: 398.A հանելեալ յերկրէ: 399.BC **շիք** չար: 400.BC յոյժ **փիւ.** իմաս-
 րիւք լնու: 401.C Չան: 402.BC Չանձրաձեալ ձեւացոյ եւ առնեն խորհուրդ **փիւ.** ձային...
 անիւ: 403.C կոչման: 404.B խանդաղապական: 405.C Չեւան: 406.B թոչնոց **փիւ.** վեր-
 ոց: 407.B երամայ թոչնոց երբեմն **փիւ.** երամից վերնոց երգեն: 408. BC Չայն վահինչեն
փիւ. ձայնի վերահինչեն: 409.A Չայն: 410-411.BC Չայնի փութակաց **փիւ.** ձայն... գումար-
 րականաց: 412.C երկրաբոյս: Չայն արկեալ... սեռից: 413.C Չաղիկ պարծից **փիւ.** Չաղեալ
 պարծեցան: 414.C **շիք** ձայն ներքողական: 415.A Չայն երաժշտական: Չայն զովասանա-
 ւան: 416.B ուղուղական 417.BC **շիք** Որ ընթանայ... զիտութեան: 418.C դարն: 419. C **շիք**
 լիանճար: 420.B անդար: C անվար **փիւ.** անաղար: 421.BC դեկ (այսպէս և այլոք):
 422.BC Ղուգաւան: 423.B դիւրական: C դին բանական **փիւ.** Ղումբական: 424.B Ղուղ-
 ալ: 425.C Ղուղանճ: 426.BC արտաբերեն **փիւ.** խորհուրդ արտայայտեն: 427.C **շիք** Այս
 ան: 428.B **շիք** Այս: 429.BC **շիք** գոր ի... կարգեցան: 430.AC պարճէնէ: 431.C Ըէն: 432.BC
շիք իմաստասիրական Հոմոթիայ: 433.BC ճերարան: 434.B ամբիժ C անբիժ: 435.C ճա-
 ճանց: 436.BC **շիք** Յոգնակի... Ըէիւ: 437.C Մին: 438.A Մեծակոյր: 439.B վարիւք: 440.B
 յաղպէ: 441.BC յաղպէ: 442.C Մաքիլ: 443.B Մեծ: 444.B Մուսիսէն: 445.B **շիք** միթը՝ զար-
 ւորիւ: 446.B Մեծակոյր: C Հոգա **փիւ.** հասակ: 447.B Մեծոյ: 448.B Մեծամեծ: 449.B զեր-
 անէր: 450.A Մոյն: 451.B յանասուն: 452.B Մարդկան: 453.A Մրեալ հեր: B եղեալ **փիւ.**
 Մուրահեր եղե: 454.B Մեծ: 455.B **շիք** աստուածաբեալ: 456.BC վարիւք: 457.BC սկա-
 յիւք: 458.C Միսէր: 459.C եւ մեր: 460.B բազմադոզ **փիւ.** բազմաց դոյզն: 461.C **շիք**
 իմաստ բանիւ: 462.C մարգարեախանդէ: 463.BC մարտիրոսապսակն: 464.C **շիք** Մեծա-
 փառ... Մեծապարզե: 465.BC **շիք** Մի: 466.C ի սպառ. մեծափառ... Մեծաբար: 467.B մեռ-
 եալս **փիւ.** մեռ: 468.BC **շիք** գալուստ: 469.B մեղուցելոյս C մեղուցելոց: 470.BC **շիք** Այս
 ...Մեհիւ: 471.B ձիովն: C ձին: 472.B յարունստ խործնիլ: 473.AB Յարինաց: 474.C Յոգ-
 նաւէր: 475.B Յառազաստաշնորհ բարեացն: C բարեացն: 476.B իմ **փիւ.** եղեմ: 477.C զար-
 դարեցին: 478.C կեանսն: 479.BC **շիք** Յանճառ ուրախութիւնսն: 480.AB մանկութիւն **փիւ.**
 հասակ մանկութեան: 481.BC **շիք** յանհասն: 482.A ուրախութիւն **փիւ.** խնդութիւն: 483.BC
շիք Յանկեան ի չարէն: 484.B Յարեանագիր: 485.BC **շիք** յառաջին փառն: 486.B դասուցն
փիւ. գնդիցն: 487.B յարարուելով C յարարսուելով **փիւ.** Յարարելով: 488.AC Յանպա-
 խաց: 489.A լոյսն: 490.C յարփենիկ ի հոլովսն **փիւ.** Յարփենին ի հոլսն: 491.BC **շիք** յան-
 մահ փառն: 492.A Յաւերաբար փառն **փիւ.** յաւերաբար ի փառն: 493.B Յաւերաբեր
 աղբիւրէն: 494.C Յերամ: 495.B Յողունալական: 496.A Յաղթանակ: 497.C քնելեանն:
 498.BC Յահեղակոց: 499.A Յահագին արեանն **փիւ.** յորժամ... յարեանն: 500.C Յախո-
 յանն ի մարդն (մարտն): 501.C մարտ: 502.B Յանդիմակաց: C ընդդիմակաց: 503.B ՅԱստ-
 ուած աստուածոց: C Յաստուարայաց **փիւ.** Յաստուածաստար: 504.BC **շիք** Յահագին...
 Յարաճական: 505.C գրոց: 506.AC **շիք** նորոգութեան... արունստ: 507.B հնութեանց:
 508.AB Նորածին **փիւ.** նորաբոյս: 509.C նորավարդիցն **փիւ.** Նորավար վարդիցն: 510.AC
շիք նորածին հասակ: 511.C խորան, խորհրդանոց **փիւ.** խորհրդանոց... խորան: 512.C **շիք**
 Նորարիւք... խորհրդանոց: 513.A յուրախութեան: C ուրախութիւն: 514.BC զհրաշ: 515.C

[illegible]

քառասունի: 637.C Մանդուխտը: 638.C Սրովելականց ծայն: 639.C դողան: 640.C սիրո: 641.C *շիք* Սուրբ: 642.B ծայնի: C սրբասնեալսն: 643.C ծայնակցեր: 644.C ընկղմեալք: Սասանին փարերք: 645.B Սէմ ամբով: 646.C մեղաք: Սասանին փարերք (կրկ.) 647.C ի յահէ: 648.BC *շիք* Սրբես... մեր: 649.B հոփտորական: C հեռեպորական: 650.B արհեստքս: 651.AC հանգամայն: 652.BC նիթքս: 653-654.BC *շիք* Վնն... Աստուած: 655.B Վերնագոյն *փիւ*. Վնհագոյն: 656.BC *շիք* Վնհիս իմաստք: 657.B Վայելուրք: 658.C *շիք* բո: 659.B ախբիրաբոյս: 660.C Դանիէլի: 661.AB անգեան: 662.C աւգնական: 663.BC անդէն: 664.C կնփիցն: 665.C գոյի: Այս աղագաւ եւ սոքա ունական փանէ ի ճարտասան իմաստփիցն ի Հոռմ բաղաքէ բերեալ ընծայեցին մեզ զգիրս զայս, որ ունի զգոյացութիւն երկնի եւ երկրի, զոր ի նոսա գրանի գբանակս եւ գոյորակս, որ լուսաւորէ զմիտս իմաստնոց, զոր եւ յառաջագոյն յիշեալ: Եւ այժմ երկրորդեցաք զփառս. Վարդ վերաբոսեալ...: 666.C Վարդեն: 667.B վայելուրք (այսպէս եւ այլոյր): 668.BC Վերնագոյն: 669.C հերքեցին: 670.C Վարանգ: 671.C Վերակարկեցաք: 672.BC *շիք* եւ զերգս: 673.C մրտաք *փիւ*. մեղաք: 674.A Վարեալս, B վայրանեալս *փիւ*. Վարանեալ: 675.BC *շիք* ի քէն: 676.B Վերակարգաւք առ *փիւ*. Վերակարդամք առ քեզ: 677.BC հաճոյականք: Վայրանք աղէփից: 678.C Վկայարան: 679.BC *շիք* իմաստփիցն... հեռեպորականաց: B [Այս աղագաւ եւ սոքա ի յունական փանէ, ի ճարտասան իմաստփիցն, ի Հոռմ բաղաքէ բերեալ ընծայեցուցին մեզ զգիրս զայս, որ ունի զգոյացութիւն երկնի եւ երկրի, զոր ի նոսա գրանի գբնակս եւ զաւրակս, որ լուսաւորէ զմիտս իմաստնոց, զոր եւ յառաջագոյն յիշեալ եւ այժմ երկրորդեցաք զփառս: Տոյնին փարածանէ...: 680.B փինայի *փիւ*. իմաստփիցն՝ շարայարեալ: 681.AC Տրոնի: 682.B եղանակաց *փիւ*. եղականաց?: 683.A փրապէս: C Տիրապէս *փիւ*. Տրապէզ: 684.B փողոսկրէից: 685.B *շիք* փաճար... իմաստաշէն: 686.B փերունոյն: 687.B մեծագոյ: 688.BC *շիք* կենաց: 689.B Տունն: 690-691.BC *շիք* Այս... զանուն: 692.A րաբուն: B րաբի: 693.B րաբունական գաւառ *փիւ*. րաբունական գաւազան... սովա: 694.B *շիք* Այս է... սովա: 696. Յանկ արիւնին *փիւ*. ցանկեալ: 697.A Յնծայ: 698-699.BC իսկ Փիւին զփառս նշանակէ (C *շիք* նշանակէ) *փիւ*. Այս է... քերթողականաց: 700.B *շիք* ընդ Տեառն: 701.C փափաքմամք (այսպէս եւ այլոյր): 702.C կենաց: 703.C փոխագոյ: 704.B Փանաքին: C փափագին *փիւ*. Փանաքի: 705.B հոգոցն: 706.C փութացնել: 707.BC Փրկողն: 708.A Փայլ կենդանարմար: B Փայտեղ արմար: 709.B երկիր: 710.AC *շիք* Փաղեզն անուշակաց: 711.C Փաղէկն անուշնակաց: Փրկազէն լուսոյ *փիւ*. փրկական... լուսոյ: 712.C զալով: 713.C ազնութիւն: 714.A *շիք* Փոխարկել ի լոյս: 715.C *շիք* Արարցին: 716.B Փարապէ: 717.C Փարապէ զգաւ *փիւ*. Փարապեա զգաստմն: 718-719.BC *շիք* փոխարկաբար... Տէրն: 720.C *շիք* Այս... Փիւրիս: 721.BC *շիք* արհեստս... զրջութեան: 722.B արհեստք: 723.B աղաւ: 724.C ախբեր: 725.C Քրովպէաբակ: 726.C ալրեալք: 727.C Քաւարանաց: 728.B ցաղագեալ: 729.B Քուրէրական: 730.BC Քրիստոսագեալք: 731.C փառաւ: 732-733.BC *շիք* Այս... արհեստփից: